

LAGERLÖF SELMA

BANNLYST

Selma Lagerlöf

Bannlyst

«Public Domain»

Lagerlöf S.

Bannlyst / S. Lagerlöf — «Public Domain»,

Содержание

FÖRSTA DELEN	5
GRIMÖN	5
I KYRKAN	11
SON OCH FÖRÄLDRAR	14
MOTORJAKTEN NAJADEN	20
SKOLHUSET	23
KULLARNA	26
HAVET	29
SEGELTUREN	33
Конец ознакомительного фрагмента.	36

Selma Lagerlöf

Bannlyst

FÖRSTA DELEN

GRIMÖN

På Grimön i den västra skärgården bodde för några år sedan en man och en hustru, som voro varandra mycket olika.

Mannen, som var omkring femton år äldre än hustrun, hade aldrig varit annat än ful, trög och senfärdig och hade inte blivit bättre på gamla dar, hustrun åter hade alltid varit nätt och lätt, och hennes lilla vackra ansikte hade bibehållit sig så väl, att hon såg närapå lika bra ut vid femtio som vid tjugu.

Dessa två makar sutto en vacker söndagskväll på en stor stenhäll, som stack upp ur marken alldeles utanför deras hus, och samspråkade i god ro. Mannen, som tyckte om att höra sin egen röst och lade sina ord väl, utbreddes sig för hustrun över en artikel, som han just nyss hade läst i en tidning. Hustrun hörde på honom med inte alltför spänd uppmärksamhet.

»Ack, den Joel, den Joel,» tänkte hon, »att han kan få ut så mycken lärdom ur ett sådant där tidningsblad! Han har verkligen ett märkvärdigt gott huvud. Det är bara synd, att han inte är i stånd att göra något bruk av det för sin och min räkning, utan bara för andras.»

Medan hon tänkte så, gled hennes blickar bort till boningshuset, som var rätt stort, men så förfallet, att de inte kunde bebo det, utan fingo hålla till i en liten flygel, som de forna ägarna, vilka alla som en hade varit sjökapten, hade begagnat till kök och visthus.

»Om Joel ändå hade haft lust för sjön, så att han hade blivit sjökapten såsom hans far och farfar!» fortsatte hustrun sina funderingar. »Då hade han säkert haft en samlad sparpennning på gamla dar, och vi hade kunnat se framåt mot en lugn ålderdom. Men han har alltid envisats med att gå och arbeta på lantbruket. Och nu har vi det också, som vi har det.»

Hon flyttade sig inte från sin plats, så länge som mannen fortsatte att tala, men hennes lilla huvud, som rörde sig lika ledigt, som skulle det ha suttit på halsen på en fågel, vred sig så, att hon kunde överblicka några åkerlappar och potatisland, som lågo likt små runda växtöar mellan de väldiga klipphällar, som utgjorde den egentliga marken på Grimön.

Alla dessa småland voro uppbrukade av mannen, ja, man kunde nästan säga, att de voro ditskaffade av honom. Han hade fraktat hem till Grimön otaliga båtlastar jord och gödsel, i fast förvissning att de en gång skulle ge honom fullgod lön för mödan.

»Allt det besvär han har gjort sig med de här jordplättarna!» tänkte hustrun. »Och så behövs det bara, att en riktigt hård nordanstorm bryter ut vid pingsttiden för att göra slut på allt, som är sått och satt. Nej, när en bor som vi, så är det ju klart, att det är meningen, att en ska ta födan ur havet.»

Åter vände hon på det lilla huvudet. Genom tomrummet mellan boningshuset och flygeln kunde hon se ut över en vid, blänkande vattenyta.

»Ja, se havet,» suckade hon. »Det är något, det. Där kan en fara och handla och tjäna pengar. Om jag hade varit karl, så vet jag då, att jag först och främst skulle ha gett mig ut till sjöss. Aldrig i världen skulle jag ha slagit mig på jordbruk. Hur ska det nu gå för oss, när vi blir gamla och inte mer orkar sköta om det själva? Ingen av våra barn vill stanna hemma och hjälpa oss med sådant släpgöra, och det kan en inte heller begära.»

De sista orden måtte hon ha uttalat högt, för mannen, som hade hållit på att berätta för henne om alla de faror och fasor, som en nyligen hemkommen engelsk nordpolsexpedition hade fått utstå, avbröt sig mitt i en mening.

»Du hör visst inte på vad jag säger,» sade han. Men det var nog inte första gången, som han fann sig tala för döva öron, för han lät varken förvånad eller förargad.

»Visst hör jag på,» försäkrade hustrun. »Jag sitter just och tänker på att du talar så bra, att du kunde ge dig ut som predikant.»

»Jag vet just inte vad jag ska säga om det berömmet,» sade mannen och log godmodigt åt henne. »När jag inte kan få den åhöraren jag nu har till att följa med, så lär det inte lyckas bättre med en hel församling.»

»Men jag har ju följt med!» utbrast hustrun, som nu blev riktigt het om öronen. »Jag vet ju, att de hade blivit av med fartyget redan första vintern, att de fick lov att bygga sig snöhus, och att de måste ligga kvar där uppe in på andra året, så att det blev slut på maten för dem, och till sist låg de och tuggade på skinnremmar.»

Hon lät harmsen, och det lilla draget vid munnen, som visade, att det inte ville mycket till för att hon skulle komma i dåligt lynne, framträdde allt tydligare.

»Jag undrar allt hur det skulle kännas, du Thala, om en hade någon av sina egna med bland dem, som låg och svalt i de där snöhusen,» framkastade mannen.

Hustrun gav honom en snabb blick. Hade Joel inte sagt de där orden med en särskild betoning? Men mannen satt och såg rätt framför sig, och hans gamla vattniga ögon voro alldeles uttryckalösa.

»Ja, om en bara ska sitta och tänka på dem, som har det svårt, då skulle en inte få många glädjestunder i livet,» förklarade hon. »Och de här blev ju hjälpta till slut.»

»Ja,» medgav mannen, »det kom ett fartyg, som sökte reda på dem, och nu är de hemma i England tillbaka.»

»Och nu blir det bara heder och ära och lycka för dem i alla deras livsdagar,» avslutade hustrun.

Hon kunde inte tycka, att allt detta var något att sörja över, men mannen fortsatte utan att slå an en lättare ton.

»Jag drömde i natt om våran son Sven,» sade han. »Jag tyckte, att han kom fram till sängen och sa, att jag hade begått en stor orätt mot honom. Jag brukar inte vara sanndrömd annars, och jag vet inte om jag är det nu heller. Men nog är det besynnerligt, att jag skulle få läsa hans namn i dag här i tidningen.»

Detta sades såsom skulle det vara alldeles betydelselöst, just som något, som skulle angå endast honom själv, men från detta ögonblick behövde han inte sakna uppmärksamhet. Hustrun kom fram till honom och överöste honom med frågor, – Var stod namnet? Vad var det, som han hade drömt? Var det möjligt, att det var fråga om deras Sven? Hon blev gäll i rösten, nästippen rodnade, och ögonen tårades.

Hon skulle inte ha råkat i sådan upphetsning, om det hade gällt något av de andra barnen, men med denne Sven ägde det förhållandet rum, att Joel och hon, då han var nio år gammal, hade lämnat honom ifrån sig till ett engelskt herrskap, som seglade omkring i skärgården på sin lustjakt. De främmande hade alldeles förälskat sig i gossen. Om de bara finge taga honom med sig, lovade de att uppfostra honom till en herreman och göra honom till sin arvinge.

Det var stora utsikter, som öppnade sig för en liten Grimöpojke. De fattiga föräldrarna hade ansett, att de för gossens egen skull borde låta honom fara. Stannade han hos dem, så måste han ju förbli i deras vård. Och han hade haft ett så gott huvud. De hade ofta talat om att det kunde bli något märkvärdigt av honom, om han bara finge uppfostran.

Nu hade sjutton år gått, sedan de hade lämnat honom ifrån sig, och under hela denna tid hade de inte hört något ifrån honom. Inte ett brev, inte en hälsning. De visste inte mer om honom, än om han hade legat på havsbotten.

»Se här!» sade mannen och räckte hustrun tidningen. »Läs här bland namnen på de räddade! Ser du det: Sven E. Springfield?»

»Ja, jag ser. Sven E. Springfield, ja, där står det.»

»Det kan inte betyda annat än Sven Elversson Springfield,» sade mannen. »Det är hans namn, mitt namn och fosterfaderns namn. Det måste vara rätt.»

Hustrun tryckte tidningen intill sig. I detta ögonblick tyckte hon, att denne son, som hon av egen fri vilja hade avstått ifrån, var henne kärast av alla hennes barn.

»Varför sa du inte genast, att Sven var med?» förebrädde hon mannen. »Jag hörde ju inte på. Nu får du berätta alltsammans omigen.»

Mannen tycktes en smula förbryllad. Han hade ämnat berätta hustrun hela historien, innan han lät henne veta, att det var fråga om sonen. Då skulle det ha gått lättare. Han skulle ha fått se vad min hon gjorde och kunnat handla därefter.

Emellertid talade han om för henne allt, vad hon ville veta. Han gjorde reda för vad som menades med åttionde graden. Hon blev ärelysten för sonens räkning och undrade om inte han och hans kamrater hade hunnit längre upp mot norr än alla andra. Och vad hade de levat av, sedan deras fartyg hade gått förlorat med alla deras förråd? Berättelsen om hur undsättningsexpeditionen hade funnit dem denna sommar, halvdöda av svält, på stranden av Melvilleön måste hon höra gång på gång.

»Att han skulle bli tvungen att gå igenom så mycke svårt!» utbrast hon. »Nej, en ska aldrig lämna barna ifrån sig.»

»Men nu är väl också hans lycka gjord,» sade hon uppklärnande, »Det blir stjärnor och medaljer i all oändlighet.»

Snart började hon undra hur sonen hade blivit mottagen i England.

»Det var millioner människor i rörelse för att möta de här nordpolsfararna,» sade Joel.

Han kände sig till den yttersta grad pinad och orolig. Hela framtiden berodde på om han skulle bli i stånd att ställa sina ord på det rätta sättet.

»Den, som hade varit med bara!» sade hustrun. »Om jag hade stått i ett gathörn och hade fått se honom gå förbi!»

»Du hade väl inte behövt stå i ett gathörn,» sade mannen. »Det står i tidningen, att en särskild ångbåt var ställd till föräldrars och anförvantes förfogande.»

Hustruns ansikte förlorade helt hastigt sitt glada uttryck, – »Ack, du Joel!» utbrast hon. »Det hade inte tjänat något till, att vi hade varit med där borta. Varken du eller jag hade fått komma ombord på den där ångbåten. Det hade *hon* inte unnat oss.»

Med »hon» menade mor Elversson den engelska frun, som hade fört bort hennes son. Hon hade aldrig förlåtit henne, att hon inte hade låtit gossen skriva till sina föräldrar. I sina tankar hade hon gjort henne till ett riktigt vidunder.

»Å, nog tror jag, att vi hade fått vara med och hälsa på honom,» sade mannen.

Egentligen var han glad, att hustrun uppehöll sig vid sådana oviktiga ting. Han behövde tid på sig att ordna tankarna för att kunna berätta det svåra, som han hade att tala om, på ett passande sätt. – »Hela vår framtid beror på det här samtalet,» sade han till sig själv gång efter annan för att skynda på sina senfärdiga tankar.

»Det kan du just tro!» sade hustrun trotsigt och knuckte på nacken. »När hon inte har unnat oss att få en rad från honom på alla dessa år! Och han har väl inte heller något hjärta för oss. Han var nie år, när han for, och han hade allt så mycken reda på sig, att han kunde ha skrivit henne ovetande. Men hon har väl satt i honom, att vi var för simpelt folk för att en sådan herre som han skulle fråga efter oss.»

All hennes glädje hade jagats på flykten. Dessa tankar, som så ofta hade plågat henne under de gångna åren, kommo tillbaka med ny styrka.

»Ja, jag får ju medge,» sade mannen, »jag får ju medge, att det är besynnerligt, att Sven inte skrev någon enda gång. Och det kan nog hända, att det var fel hos fosterföräldrarna. Jag fick höra något vid kyrkan i dag.»

Hustrun satt tyst. Hon var så harmsen, att hon inte mer gitte tala.

»Ack, vad detta går illa!» tänkte mannen. »Om hon kommer i det humöret, blir allt fördärvat.»

»Kyrkoherden har fått underrättelser från England,» sade han. Nu talade han återigen om en sak, som han inte hade tänkt nämna, förrän han hade fått hustrun väl förberedd och i rätt stämning, men han såg sig ingen annan utväg. – »Han tog mig med sig hem till prästgården. Det var han, som gav mig den här tidningen.»

»Kyrkoherden!»

»Ja, han ville tala med mig om Sven.»

»Asch, ja! Det är detsamma alltihop. Inte bryr jag mig om honom, sådan som han nu är.»

Mannen svarade inte ett ord på detta, och en lång tystnad uppstod. Äntligen brast det löst liksom med en explosion.

»Du är då den förfärligaste människa, som finns, till att göra en stackare nyfiken. Vad var det prästen hade fått höra?»

»Det var något om Sven. Kyrkoherden kommer hit ut själv i afton och talar om det för dig.»

Nu sprang hustrun upp. – »Kommer prästen själv hit ut?» sade hon. »Men i all världen! Och det säger du mig först nu!»

Hon tog ett steg mot bostaden för att gå in och se efter om det var städat och snyggt inne i rummen. Men hon stannade plötsligt.

»Varför kommer prästen hit?» sade hon. »Det är väl något galet på färde.»

Hon såg skarpt på mannen, som ville hon med blicken tränga in i hans huvud och läsa de tankar, som rörde sig där.

»Kanske att Sven har mjuknat, sen han har legat däruppe i isen och tuggat på skinnremmar. Kanske att han vill komma hit och hälsa på oss? Men det säger jag dig, att nu är det jag, som säger nej. Har vi inte dugt förut, så duger vi inte nu heller.»

»Jag tänker, att det är bäst, att du aktar dig för överord,» varnade mannen. Inom sig började han att bli vred på henne, därför att hon var så ostyrbär och alls inte tog något på samma sätt, som han skulle ha gjort.

Hustrun glömde alldeles bort sin avsikt att städa i rummen. Mannens sista ord kunde inte betyda något annat, än att hon hade gissat rätt.

»Vet du vad prästen har fått för nyheter?»

»Jag vet en del.»

»Var det han, som bad dig tala om för mig vad som stod i tidningen?»

»Ånej, jag tror prästens mening var att tala om alltsammans själv för dig. Men jag tänkte, att det var bättre, att du var lite förberedd.»

»Ja,» svarade hustrun, »det var bra, att jag fick tid på mig! Annars kunde jag i första hastigheten ha ropat välkommen och god dag. Och det skulle ha förargat mig efteråt.»

Mannen kände, att vreden växte inom honom. – »Det är hennes mening att förstöra hela vår framtid,» tänkte han. »Hon blir aldrig klok, bara värre och värre för vart år, som går.»

»Jag tror, att prästen blir glad, när han får höra, att du inte bryr dig om Sven. Då blir det ingen konst för honom att tala om vad han måste tala om.»

»Ingen konst?» sade hustrun och blev liksom än hårdare. »Vad menar du med det?»

»Jo, det tycks ju, som om Sven skulle ha råkat i olycka. Det där intåget i London skulle äga rum förra söndagen, och det blev också firat med all högtidlighet. På måndagen var det också fester och tillställningar, men sen på en gång var det stopp. Det hade kommit ut onda rykten om nordpolsfararna.»

Hustruns ansikte stelade till.

»Ska jag nu få höra, att han har gjort något orätt?» mumlade hon mellan hårt sammanbitna tänder.

»Alla blommor och flaggor blev nerplockade, allting blev inställt. På måndagen kunde de knappt komma fram på gatorna för alla, som ville se dem, på tisdagen ville man visst både sparka och slå dem.»

Mor Elversson lyfte huvudet allt högre.

»Vad du säger!» utbrast hon. »Det hade kanske varit bättre för honom, om han hade hållit sig till sina riktiga föräldrar.»

»Du ska veta,» sade mannen med kraftigare röst än förut, »att det inte är första gången, som sådant händer där uppe i norr. De hade hungersjukan, och de var galna och visste inte vad de gjorde. Och så var det en, som i förtvivlan skar halsen av sig. Och sen så...»

»Ja, de åt väl upp honom,» sade hustrun.

Hon stod alldeles kall och lugn. En oändlig bitterhet och avsmak fyllde henne.

»De var inte mer tillräkneliga än sådana, som sitter på hospital,» sade mannen. »Det står för resten här i tidningen, att de inte hade tagit mer än ena armen. Mer hade de inte stått ut med.»

»Och Sven var med om det?»

»När det sker sådana saker, så ser de nog till, att alla är med. Han blev tvingad ta en bit i munnen, han som de andra. Men mer blev det heller inte.»

»Och nu,» sade hustrun med en obeskrivligt föraktfull klang i rösten, »nu vet jag vad prästen vill tala om för mig. Nu är Sven inte god nog för henne, och nu har han bett prästen övertala oss, att han ska få komma tillbaka hit. Är det inte så?»

»Det vore väl det bästa, som hade kunnat hända,» sade mannen.

»Men jag säger nej, jag,» utropade hustrun. »Jag säger nej. Han ska inte komma tillbaka till oss, därför att han inte har någon annan att vara hos. Han glömde sina föräldrar, när han hade det bra. Han ska inte inbilla sig, att vi tar emot honom nu. Fattiga är vi och gamla och hjälplösa. Men vi tar inte emot en son, som har burit sig åt så, att ingen annan vill se åt honom.»

Mannen såg på henne med en blick, som var full av vrede och otålighet. Han var gammal och kraftlös, och att få hem en arbetsduglig son skulle för honom ha varit höjden av lycka. Den avsmak, som hustrun kände, syntes honom barnslig och obefogad. Hon föreföll honom envis och elak. – »Vänta du!» tänkte han, »Du ska få höra nyheter, så att du blir nöjd.»

»Det är, som jag säger,» sade han med sträng röst. »Prästen får inte svårt att tala om för dig det, som stod i hans brev.»

»Är det inte så, som jag tror då?» frågade hustrun, och tonen miste något av sin säkerhet inför mannens tydliga vrede och ogillande.

Mannen såg åter på henne med verklig ovilja.

»Vill du, att jag ska tala om prästens ärende för dig, eller vill du vänta, tills han kommer?»

Han dröjde inte för att vänta på svar, så otålig var han att få straffa henne för hennes kärlekslöshet.

»Fosterföräldrarna bor ju i London,» sade han, »och Sven hade vänt om hem till dem. Men när det där onda ryktet om nordpolsfararna kom ut, skickade fadern tidningen, där det stod omtalat, in på hans rum, och revolvern fick göra följe, och laddad var den.»

»Och modern då? Visste hon om sändningen?» utropade hustrun.

»Hon visste om den.»

»Och sen då?»

»Sen blev det förstås så, som de ville.»

»Så att nu är han död?»

»Ja,» sade mannen, »nu vet du vad prästen har att säga dig.»

»Hon,» sade den stackars modern, »hon, som inte hade fött honom, men som har fått haft honom hos sig under sjutton år, hon lät honom gå och döda sig, fastän han ingenting hade gjort!»

Därpå vände hon sig häftigt till mannen.

»Du ljuger! Det är inte sant.»

»Det skulle jag också ha sagt för en timme sen. Jag skulle inte ha trott, att en kvinnan kunde vara så hård, men sen jag har hört dig, så tvivlar jag inte.»

»Men han hade ju inte bara fosterföräldrarna att hålla sig till. Han hade ju oss.»

»Han trodde väl, att vi skulle ta det på samma sätt som de, och det hade han ju inte så orätt i.»

Hon gick bort och satte sig på den stora stenhällen. Tårarna strömmade. – »Sven är död!» sade hon. »Sven är död! Han kom till en mor med ett stenhjärta, därför måste han dö.»

Hon bara grät och jämrade sig.

»O Gud, varför skulle vi lämna honom ifrån oss? Tänk, att hon skulle skicka honom till döden för ingenting! Det var ju de andra, som tvingade honom.»

»Du får lov att lugna dig lite,» sade mannen. »Prästen är här. Han lägger just i land.»

»Säg honom, att jag vet alltihop! Han kan ro tillbaka med detsamma.»

»Men det går väl inte heller an, när han har gjort sig besvär.»

Joel lämnade henne. Han var endast borta några ögonblick, därpå kom han tillbaka i sällskap med prästen och en ung man.

Kyrkoherden gick fram till den gråtande hustrun.

»Joel säger, att han har berättat er alltsammans, mor Elversson,» sade han. »Ni vet redan, att er son Sven har kommit att begå en mycket tadelvärd handling, och att han har blivit bortsänd från sina fosterföräldrar.»

Hustrun hade rest sig för att niga för prästen. Hon höll ännu förklädessnibben för ögonen, men så förgråten hon var, uppfångade hon ändå en glimt av den främmande, som följde med honom.

»Det är Sven,» sade en röst inom henne. »Det är Sven.»

Tusen tankar strömmade genom henne. Hon förstod, att Joel hade ljugit för henne i sin vrede över att hon hade talat så hårt och hjärtlöst. Hon tänkte också på att hon aldrig skulle kunna glömma den avsmak, som hon hade känt, då hon fick höra, att sonen hade smakat människokött. Hon tänkte på att Joel och hon skulle få behålla den här sonen hemma hos sig. Ingen annan skulle vilja ha honom i sin tjänst. Men mitt i dessa kalla tankar såg hon hur avtärt och blekt sonens ansikte var, hur hans ögon tiggde henne om medlidande, och en våg av barmhärtighet och kärlek for genom hennes hjärta.

»Ack, den Joel, den Joel!» tänkte hon. »Han är märkvärdig. Han har låtit mig veta hur det verkligen ser ut inom mig. Nu förstår jag, att fastän den här gossen har varit borta från mig i sjutton år, fastän han har försummat oss, fastän han har kommit åter med ringa heder, så kan jag inte annat än älska honom.»

Och utan att svara kyrkoherden gick hon, medan männens blickar med ängslan följde henne, fram till sonen och bjöd honom vara välkommen.

»Jag tror, att det svåra har gått fram över dig, därför att Joel och jag skulle få dig tillbaka,» sade hon med sin mildaste röst.

I KYRKAN

Sven Elversson, mannen, som hade blivit hälsad som son hos de två gamla ute på Grimön, satt i Applums kyrka och tackade Gud, därför att han hade funnit en fristad, där han inte betraktades med avsmak och vämjelse.

På den ensliga, fattiga, bergiga lilla ön med dess två invånare behövde han inte frukta att mötas av det där nerdragandet av mungiporna, som antydde äckel. Fadern var gammal, han kände ingen avsmak, därför att han hade förlorat alla starka känslor av lust och olust. Modern hade all sin känslighet kvar, men hon älskade honom.

Kyrkan, där Sven Elversson satt, var en gammal träkyrka, där taket pryddes av en stor domedagsmålning. Var gång han såg upp, föllo hans blickar ovillkorligen på en stor, svart grinande djävul, som makade bränder under en brasa, över vilken hängde en kittel, där en hop syndare kokades i gult, skummande spad. Sven Elversson kände igen denna djävul, sedan han sist var i kyrkan, för sjutton år sedan. Det, som gjorde honom oförgätlig, var en lång, i spetsen treklugen svans, som han helt behändigt använde till att röra om med i sin soppkittel.

Som barn hade Sven ofta fantiserat över denna mästerkock, som med så stor skicklighet skötte samtidigt sin brasa och sin gryta. Nu tänkte han endast: »Om alla de, som varje söndag sitter och betraktar den här lustiga, kokande avgrundsanden, med ens finge veta, att ibland dem funnes en människa, som verkligen har haft en munsbit människokött mellan sina läppar, skulle de knappast stå ut med att låta mig sitta kvar i kyrkan.»

»Det finns en sak,» tänkte han, »jag vet knappast om det finns mer än denna enda, som civiliserade människor inte kan begå. De mördar, de begår äktenskapsbrott, de stjälar, de övar grymheter, de håller sig inte för goda för fylleri, våldtäkt, förräderi, spioneri. Allt det där göres dagligdags. Det bjuder kanske emot för somliga, men det göres. En av mänsklighetens gamla synder begås dock inte mer i civiliserade länder. Den kan inte göras, därför att den väcker vämjelse. Men den synden har jag i alla fall begått. Jag är mera avskydd än djävulen.»

Den enda person i kyrkan utom föräldrarna, som ännu kände anledningen till Sven Elverssons hemkomst, var prästen. Men kyrkoherden hade tagit väl emot honom förra söndagen, visat sig förstående, talat vid hans far, följt honom ut till Grimön, glatt sig åt att modern hade givit honom ett kärleksfullt mottagande, gillat, att han ville stanna hemma hos föräldrarna. Han hade i allo visat sig som en fördragsam och ädelmodig man.

Nu, denna söndag, då prästen kom in i kyrkan och såg Sven Elversson, mannen från hungerlägret på Melvilleön, sitta bland det andra folket i kyrkan, erfor han en kväljande känsla i halsen.

Han hade hjälpt och bistått honom, han hade varit lycklig att få vara med om att återföreina son och föräldrar, att skaffa en fristad åt en stackare, som hade fått lida för något, som han hade tvungits att begå, en olycklig, som kanske i annat fall skulle ha begått självmord. Men han hade inte tänkt sig, att han skulle få se honom i kyrkan.

»I mitt hem,» tänkte han, »jag skulle inte ha tvekat att ta emot den mannen i mitt hem, men detta kan jag inte stå ut med. Han har ändå smakat människokött. Han har begått något hedniskt, något avskyvärt. Han hade bort förstå, att detta är mer, än jag kan fördraga.»

Ögonblicket därefter bestraffade han sig själv, anklagade sig för kärlekslöshet, tänkte på hur Jesus kallade alla syndare till sig, försökte värma upp sin medkänsla, påminde sig den stackars syndarens milda och sympatiska ansikte, avhöll sig verkligen från att sända kyrkovaktaren fram till honom för att be honom lämna kyrkan, som han först hade haft lust till, gjorde altartjänst och predikade som vanligt, men kunde inte bli fri från känslan av äckel.

Orden, som han uttalade, växte i munnen på honom. Han måste stanna ett par gånger mitt i predikan för att tugga och svälja, innan han kunde fortsätta. Han kände själv smak av människokött på sin tunga. Han såg scenen, då den utsvultna skaran hade kastat sig över självmördarens kropp.

Allt detta skulle han inte alls ha erfarit, om inte mannen hade kommit i kyrkan, men nu var det över honom, och han kände sig hjälplöst i dess makt.

Han knöt nävarna mot sig själv, vände sig så i predikstolen, att han inte kunde se Sven Elversson, fortsatte att läsa upp sin predikan, tvingade tankarna att följa med orden och tyckte sig med ens vara borta från sin misstämning.

Men nu hände sig, att i denna hans predikan förekom en utredning om nödlögnen.

Detta förde hans tankar tillbaka till Grimön och till nödlögnen, som Joel Elversson hade använt för att visa sin hustru hennes verkliga sinnelag. Han brukade ofta berätta små historier ur det verkliga livet från predikstolen för att illustrera sina ord. Dessa historier voro aldrig nerskrivna på förhand som den övriga predikan, utan han berättade dem, allteftersom lusten kom på honom. Nu föll det honom in, att händelsen förra söndagen på Grimön kunde brukas som ett belysande exempel.

Han hade inte tänkt på detta förut, men nu i talarivern kastade han sig in på ämnet.

När han hade hållit på en stund, kom en varnande tanke. – »Jag hade kanske inte rätt att tala om detta inför hela församlingen,» tänkte han. Men ingen hade i själva verket bett honom tala. Han blev i alla fall illa till mods, försökte att lägga om historien, men kunde inte, utan alltsammans kom fram. Han försökte fästa all vikten vid nödlögnen, men kunde inte, utan drog just fram det, som han inte borde förråda, gav församlingen till livs hela äventyret.

Mittunder det att han skämdes över sig själv, genomträngde honom en obändig glädje över att få trampa ner denna orena ande, som hade vågat visa sig i kyrkan. – »Du avskyvärda orm,» tänkte han, »varför skulle du visa dig i min Guds hus?»

Det var äcklet, som han hade sökt kväva. Nu hade det på en smygväg tagit väldet över honom.

Hela dagen efteråt var prästen missnöjd med sig själv. Han hade inte uppfört sig som en människa, van vid självbehärskning. Han hade handlat som ett barn, som en vilde, som styres av sin instinkt.

Han försökte tänka ut något sätt för att göra det skedda ogjort, men han kunde ingenting finna. Han fick vänta, tills något särskilt tillfälle erbjöde sig. Ju mer man nu rörde upp i saken, ju värre bleve det.

Men vilken makt, vilken förfärlig makt hos äcklet, då det var i stånd att på det där sättat ta väldet från en sådan man som han, när han stod talande och förmanande i en kristen kyrka, mitt i en kristen församling!

I samma ögonblick, som prästen steg ner från predikstolen, hade Grimöfolket försvunnit ur kyrkan.

När de väl voro utkomna, blevo de ovillkorligen stående ett ögonblick utanför kyrkporten och sågo sig omkring.

Runtom kyrkan utbredde sig något, som man sällan ser i Bohuslän, nämligen en riktigt jämn och öppen slätt. Den var ju inte så värst stor, men inte heller var den så värst liten. Den var inte så stor, att man inte kunde se från den ena sidan till den andra och hålla väl reda på vad som hände hos grannarna, men inte heller var den så liten, att där inte fanns plats för både kyrka och prästboställe och ett par dussin bondgårdar.

Och runt omkring slätten löpte en gråbergsmur. Den var inte så värst låg, men så värst hög var den heller inte. Den var inte högre, än att både nordan och västan kunde pressa sig fram över den, men den var inte så låg, att den inte kunde stänga bort all utsikt åt annat håll, både åt berg och åt fjäll.

Och över hela slätten utbredde sig det ena åkerfältet efter det andra. Och de voro varken små eller stora. De voro sådana, att de passade för välburna bönder. Och mellan åkrarna lågo röda och blå och vita byggningar. De voro också jämnstora och lagom. Det var inga grannlåtshus, som skämma

ut grannstugorna, och det var inga fattiga torpstugor, som bara förhöja granngårdarna och göra dem, som bo där, högfärdiga.

Och om växtligheten kunde man inte säga, att den var så värst storartad, för man såg inte till några träd, varken som skogar på bergen eller som dungar på slätten eller som trädrader utmed vägarna. Men inte heller kunde man säga annat, än att slätten var bördig och fruktbärande, för den låg omkring dem i sin höstprakt som ett böljande hav av säd och av gräs och av ärtor och klöver och hästbönor.

Och ungefär mitt på slätten låg kyrkan, därifrån de nyss hade blivit så att säga utdrivna. Den var en gammaldags träkyrka, och man kunde inte säga om den, att den var ful, för den hade ett smalt och dristigt litet torn, som drog tanken upp till det himmelska, men inte heller kunde man säga, att den var vacker, för den hade ett mörkt och tungt långhus, som tryckte själen tillbaka ner i det jordiska.

Och på stengärdesgården, som omgav kyrkan, vandrade en gråstrimmig katt fram och tillbaka, medan de tre stodo utanför. Det var ett vackert djur, väl tecknat, det hade en tät, skiftande päls och mjuka, behagliga rörelser.

Men när de hade sett på det en stund, började de tycka, att det var något otäckt i sättet, varpå lemmarna rörde sig under det mjuka skinnet. De tyckte inte om, att den gick så ljudlöst, eller att de grönstrimmiga ögonen, som den vände mot dem, voro så beslöjade och utan uttryck. De vämjdes vid att den var så hal och mjuk och lekfull, medan den inte tänkte på annat än att röva och mörda.

Och för deras ögon växte katten och sträckte på sig och blev stor och höjde sig, så att den skymde bort bergmuren. Och alltjämt, medan den växte, så spann den och kurrade och gjorde behagliga, lekfulla rörelser, och alltmer vedervärdig blev den.

Och de sågo, att katten var äcklet, som nu var väckt, och som skulle växa och breda ut sig på slätten, och som aldrig skulle få bättre växt än där mellan allt det jämnstrukna och jämnstora och trånga och instängda.

Och mor Nathalia Elversson vände sig mot kyrkan, och med nageln skrapade hon lös några flisor ur den rödmålade träväggen och lade in dem mellan bladen i sin psalmbok.

»Ja, i denna kyrkan,» sade hon, »är jag döpt som en vecka gammalt barn, här är jag konfirmerad som femtonårig jungfru, här blev jag vigd, och här ska jag väl också begravas, men innan dess ska jag inte ha något här att beställa, förrän den smälek, som i dag här har gått över mig, är utplånad.»

SON OCH FÖRÄLDRAR

Allteftersom de båda gamla människorna på Grimön blevo mer bekanta med sonen, kommo de att mer och mer förvånas över honom.

»Jag vill säga dig, Joel,» sade hustrun, »att om jag som han hade blivit uppfostrad till herreman och helt hastigt hade blivit tvungen att lägga bort mina herremansvanor, om jag skulle få lov att äta sådan mat, som bjuds här hos oss, sen jag hade blivit van vid bättre, om jag var dag skulle gå och hjälpa dig med jordbruk och inte hinna läsa en bok, om jag aldrig skulle få språka med bättre folk, utan bara med ett par gamla dumma ulkar som du och jag, så skulle jag gå och vara sur och ond från morgon till kväll, och jag tror, att det skulle gå på samma sätt med dig.»

Joel medgav villigt, att detta skulle vara en svår påfrestning också för honom.

»Men se nu på Sven!» fortfor hustrun. »Det är, som om allt sådant inte alls skulle röra honom. Och inte är han ledsen för pengar eller vänner eller för något annat, som han har förlorat. Inte bryr han sig om, att han aldrig har något roligt. Han kan gå här och skratta och jollra med mig och resonera med dig utan att längta efter annat sällskap att förströ sig med. Han är var dag mild och ödmjuk och glad som ett Guds herdelamm. Egentligen är det bara en enda sak, som får honom i misshumör.»

»Jag för min del kan nu inte sätta mindre värde på honom, därför att han är sårbar i den punkten. Hedern är nog det, som är svårast att mista.»

»Ja, det förstås,» sade hustrun. »Och naturligtvis är det hemskt, att folk inte ska kunna vänja sig vid honom, att han inte ska kunna stiga in på ett postkontor eller i en bod, utan att det är någon, som rynkar på näsan eller kastar till honom ett glåpord. Men jag för min del, jag är då så viss om att han aldrig åt den där munsbiten. Sven går lika mycke utanpå våra andra barn, som solen går över månen, och jag tror, att han gör sig onödiga bekymmer. Ung-Joel hade kanske kunnat begå den synden, men aldrig Sven.»

Så där gick hon på varje dag. Hon kunde aldrig råka mannen ensam utan att berömma sonen för honom.

»Du förstår visst inte, Joel, hur märkvärdig han är,» brukade hon säga. »Men annars tycker jag, att du borde se det redan på mig. Märker du inte hur jag tvättar och kammar mig och hur jag sopar och borstar och skurar? Men du tror kanske, att det är för din skull?»

»Å, du har alltid varit styv att hålla rent omkring dig,» sade Joel, som tyckte om att säga folk artigheter, så snart som det gavs något tillfälle.

»Det är inte bara det,» vidhöll hustrun, »men jag är ju aldrig ond mer. Jag är som ett ejderdun. Har du sett ett sådant småleende, som Sven har? När andra människor drar på mun åt mig, så blir jag glad, men när Sven småler åt mig, så tycker jag, att om han bara sa ett ord om det, så skulle jag kasta mig naken i sjön.»

Mannen skrattade åt henne.

»Jag vet just inte varför han skulle be dig om något sådant,» sade han. »Men i alla fall är det något i det du säger. Jag är mest hågad att tro, att den här sonen vår är som en av stenarna, som ligger vid stranden och förs upp och ner av vågsvallet. Han blir så avslipad och fin av alla stötar han får, så att snart blir det inte ett hörn kvar på honom.»

I själva verket var han likaså intresserad av sonen som någonsin hustrun. Men han var inte bara glad åt honom, utan han var orolig för hans skull. Sonen tycktes ha böjelse att ge efter för det tvång, som övades mot honom och dra sig undan från människorna. Han ville knappt mer lämna Grimön. Men inte heller där var han i saknad av tillfällen att träffa människor, om han endast så hade önskat. Joel hade varit nämndeman i trettio år, och under den massa ting, som han hade bevistat, hade han inhämtat kunskap om en mängd lagar och förordningar. Folk kom oupphörligen ut till honom för att be honom om hjälp att sätta upp köpekontrakt, göra bouppteckningar och arvskiften och skriva ut

testamenten. Men Sven Elversson kom aldrig fram till de besökande för att språka med dem. Han drog sig tvärtom undan till någon avlägsen del av ön, så snart som en båt kom i sikte.

»Vad ska han göra?» sade hustrun, då mannen talade med henne om sina farhågor. »För det första så är han ju ännu ovan vid svenskan, och för det andra så skyr folk honom, som om han vore en människoslukande haj.»

Joel ryckte huvudet tillbaka, drog hörbart in andedräkten och uttalade ord, vilkas hela djup hustrun hade svårt att fatta.

»Om det vore meningen, att jag skulle bli en spelman, så finge jag väl lov att skaffa mig något att spela på.»

»Ja, det förstås,» sade mor Thala, »men vad menar du med det?»

»Om det är så, som jag tror, att Sven är ämnad till en spegel och en förebild och ett exempel för människor, så kan han väl inte få gå här ute på skäret och bli en enstöring.»

Hustrun såg på mannen, och det låg en stråle av ömhet i blicken.

»Du har själv bott på Grimön i hela ditt liv, och folk har inte haft svårt att ta reda på dig här och besvara dig med allt möjligt.»

Mannen slog ifrån sig med händerna.

»Vad är jag mot Sven? Jag fick ingenting lära i ungdomen. Men Sven fick börja i tid. Han har ingenting, som står sig i vägen.»

»Utom det där enda.»

»Ja, det förstås.»

»Och det finns överallt, där man minst väntar det. Det är en katt, som ligger på lur, vart han går, och rätt som det är, hänger den i strupen på honom.»

»Ja,» sade Joel, »det är just den största olyckan. Och gjort är gjort. Och det finns inget under så stort, att det kan hindra den där katten från att flyga på honom.»

»Men du får inte glömma, Joel, att om inte den där olyckan hängde över honom, så hade han aldrig kommit hem igen till oss. Fast jag tror då, att han är oskyldig,» tillade hon.

Hon kom alltid tillbaka till detta. Det gjorde henne så lycklig att få ha sonen hemma, att hon nästan inte kunde begripa varför han och Joel fäste så stor vikt vid människors ovilja. – »Bry dig inte om dem!» sade hon till sonen. »De är dumma. Du är mycket bättre än de. Den där, som flinade åt dig, när han råkade dig på posten häromdagen, har en gång förfalskat en växel. Du ska inte tro, att han har någon heder att skryta med.»

Alltsom tiden skred framåt, kunde hon dock inte undgå att märka, att Joel höll på att få rätt, och att sonen snart skulle vara alldeles människoskygg. Och inte nog med det. Han lade sig till med ett så ödmjukt sätt, att han nästan blev löjlig. Han ville utplåna sig själv från jorden, så förkrossad var han.

»Nej, det kan inte gå an,» tänkte hon. »Det måste bli en ändring. Vår Herre kan inte överge oss alldeles.»

Applums församling, dit Grimön hörde, innefattade inte bara kyrkslätten, som låg på fastlandet, några dussin holmar och skär, som lågo kringkastade ute i havet, utan också Knapenfjords fiskeläge, som, med sina sjöbodar och båthus, sina långa bryggor, sin hamnbyggnad, sina stora badhus och bassänger, sina båtar och bojar, tycktes utbreda sig lika mycket på vatten som på land.

Hit brukade mor Elversson ro över med smör och ägg, och hos husmödrar, som hade varit hennes kunder i flera år och kände till alla hennes förhållanden, gjorde hon flera försök att berömma den återvändande sonen och försäkra, att han inte hade kunnat göra något ont.

Men hon fann snart, att hon gjorde sig fäfäng möda. Man sade inte ett ohövligt ord till henne, man bara låtsade inte höra, ungefär så, som när en eljest klok människa kommer med några orimliga infall.

»Å, de där schartauanerna!» utbrast mor Thala, när hon kom hem, »De har sina hjärtan så fulla av tro och rättfärdighet, att det inte blir något rum för barmhärtigheten.»

Inte heller Joel hade bättre lycka.

Han brukade numera, när folk kom och sökte hjälp hos honom, framkasta, att han började bli för gammal för detta slags arbete, och att hans son Sven snart borde kunna upptaga hans mantel. Men han möttes av fullständigt oförstående. Fiskare som bönder, vem han talade vid, visade sig vara likaså döva som någonsin de stränga sjökaptensfruarna i Knapenfjord.

På julaftonen sutto Joel och Thala med sonen i de låga rummen på Grimön och språkade om framtiden.

»Hör nu, mor,» sade Sven Elversson, som denna kväll föreföll ovanligt glättig och lätt om hjärtat, »tycker du inte, att det är kulet och mörkt i det här gamla köket? Vad säger du om att flytta in i stora byggningen?»

»Bevara oss väl!» utropade hon. »Där finns ju varken golv eller tak.»

»Men det kan bli,» sade sonen. »Jag har sett på väggarna. De är alldeles oskadade. Det finns ljusa och glada rum där inne med utsikt över havet. Det är synd att låta det gamla kaptenshuset alldeles förfalla.»

Naturligtvis höllo far och mor med honom om detta, men det var pengar, som fattades.

Sonen förklarade för dem, att han hade pengar. Det var inte sådana, som han hade fått av fosterföräldrarna, utan av honom själv ärligt förtjänade pengar. Då han hade dragit ut på sin nordpolsresa, hade en summa av tusen pund utlovats honom vid hemkomsten. Denna hade nu blivit utbetalad till honom.

Då såg fadern, den gamle Joel, som inte en sekund hade själv känt vämjelse, hur de gamla avdankade sjökaptenerna, som förut hade bebott Grimön, med avsky vände sig i sina gravar.

»Inte med de pengarna!» stötte han ut. »Jag vill gärna ha huset återupprättat, men inte med de pengarna.»

Modern och sonen sågo förvånade upp på honom. Men båda förstodo genast vad som anfäktade honom, och ämnet fick falla.

Fadern blev sittande och tänkte på gamla sjökaptener med barkade ansikten, tjäriga nävar, törstiga strupar, godmodiga, lustiga, föga noggranna i val av ord, föga kräsna i val av umgänge. Hans förfäder hade väl varit av samma sort, och nu hade han sagt till sonen, att denne inte var god nog att flytta in till dem. Han hade sagt till honom, att hans pengar, som han hade tjänat med livet som insats på samma hav, där de hade flackat omkring och tjänat sina, inte voro goda nog för att upprätta deras hus.

Det kom denna kväll ett tåligt och milt och förlåtande leende och lägrade sig över Sven Elverssons ansikte. Det hade ofta flugit över läpparna förut, då äcklet hade plågat honom, varit där och försvunnit. Nu, då fadern hade visat, att han kunde känna för honom på samma sätt som alla andra, började det på att bli bofast där.

När fadern såg leendet, som vilade över sonens ansikte och inte mer ville vika därifrån, reste han sig och sade ett par ord, som skulle gottgöra det sagda. Sonen gav goda ord till svar, men leendet stannade kvar.

Fadern blev vred på sig själv, därför att han hade rivit upp såret. Han förstod, att sonen hade gömt på nyheten om pengarna för att få tala om den just i kväll. Snart kände sig fadern så skamsen, att han inte ville stanna inne i stugan, utan satte på sig hatten och gick ut i mörka kvällen. På så sätt kunde modern kanske komma åt att tala om för sonen vad han verkligen kände för honom.

Men knappt hade Joel hunnit att försvinna ut i natten, förrän sju vilda, berusade sällar kommo inrusande i köket på Grimön.

De förklarade, att de ville ha Sven Elversson med sig ut på en liten lustighet. De hade seglat hit ut extra för att få honom med sig.

När mor Elversson granskade skaran, såg hon, att den bestod av ett båtlag fiskare, som var sammansatt av de vildaste, råaste och supigaste karlarna i den delen av skärgården. Bakom de andra, liksom ville han hålla sig dold, såg hon en av sina egna söner, som hade plats hos en handlande i Knapenfjord.

Från de druckna, vinglande och fånigt leende karlarna vände hon blicken till den sonen, som dessa hade kommit dit för att förolämpa och straffa. Han var smärt och fint byggd, ögonen voro smala med en nästan smekande blick, händerna vita och rena. Han var borstad, putsad, rakad och hade välsittande kläder. Han rökte inte, drack inte, spottade inte, kunde inte få ett grovt ord över sina läppar.

Dessa andra, som hade kommit dit för att plåga den plågade, de misstuckte inte, att han hade fått en bättre uppfostran än de, att han hade fått föra ett njutningsrikare liv, att han hade ett skarpare förstånd. De kommo dit för äcklets skull, därför att de ansågo honom för en mask, som de borde trampa ner, för en ful padda, som inte hade rätt att uppehålla sig inom väggarna i ett kristet hus.

När de främmande karlarna kommo in i stugan, lade sig en besynnerlig vanmakt över Sven Elversson. Det var inte så, att han svimmade eller blev medvetlös, men han kände sig ur stånd att röra sig. Han hade en stark förkänsla av att detta var slutet på hans liv. De där människorna voro sända för att pina ihjäl honom. Och det tjänade ingenting till att göra motstånd. Livet, sådant det nu hade blivit, var inte värt, att han ansträngde sig för att få behålla det.

Denna samma dag på förmiddagen hade en av karlarna hittat en stelnad snok på en väggkant. Han hade tagit den med sig hem och visat den för kamraterna.

»Den ser riktigt aptitlig ut,» hade någon sagt.

»Ja, det är synd, att ingen har lust att äta den.»

»Om vi skulle ta och fråga Sven Elversson från Grimön, han, som äter människokött?»

»Det skulle nog smaka honom.»

På så sätt hade de kommit på den tanken att resa ut till Grimön. De hade en dunkel känsla av att en så straffbar man som Sven Elversson inte borde få fira julen i fred, utan att han just då borde pinas och oroas.

De hade tagit hans bror med sig, för att denne skulle peka ut farleden för dem i den mörka natten, och brodern hade följt med dem inte så särdeles ogärna. Han var inte på långt när så drucken som de andra, men för den hemkomne kände han ungefär detsamma som de. Man retade honom med brodern, sade fula ord till honom för hans skull, och han frågade sig vad denne bror hade för rätt att komma hem och vålla sina syskon förtret. Han stod bakom de andras breda ryggar och flinade på förhand åt det, som skulle komma.

»Joel, Ung-Joel!» ropade nu hans mor till honom. »Vad ämnar de ta sig till med Sven?»

Och Ung-Joel svarade utan att tveka, så invand som han nu en gång var att besvara alla frågor, som ställdes till honom av denna röst.

»De tänker få honom att äta orm.»

Vanmakten, som låg över Sven Elversson, sjönk allt djupare. Han såg scenen framför sig. De där karlarna skulle befalla honom att äta, och han skulle säga nej. Då skulle de slå honom, sparka honom. Han skulle fortsätta att säga nej. Det fanns ingen makt nu, som skulle kunna tvinga honom att äta något vidrigt, och de skulle pina livet ur honom.

Men han hade några ögonblick på sig ännu, stunden, då han skulle följa dem, var ännu inte inne.

Karlen, som på förmiddagen hade funnit ormen, drog fram det långa, blanka djuret ur sin ficka. Han stod nu och vinglade på ena foten och sträckte samtidigt ormen fram under näsan på mor Thala.

»Den ska nog smaka honom,» sade han.

»Ja, ni är då inte människor, ni karlar,» ropade modern. »Och ni tror, att jag ska låta min son Sven, som är så mycket bättre än någon av er, följa med er ut?»

Nu brast skaran i skratt.

»Han ska inte behöva gå med längre än till båten,» sade karlen, som höll ormen. »Där ska vi steka den åt honom.»

Vanmakten, som låg över Sven Elversson, började vika. »Nu snart är det tid,» sade han till sig själv. »I kväll blir allt slut. Det är ingenting att sörja över.»

Modern kastade en blick bort till honom och såg honom sitta där med det sorgsna, förlåtande leendet på läpparna. Ingenting av vrede eller motståndslust sågs i hans ansikte, bara ödmjukhet och mild, undergiven sorg.

»Men du måste väl aldrig tänka på att gå med dem?» ropade hon till honom. »Vet du vem han är, han med ormen? Det är Olaus från Fårön, han, som är medskyldig i barnamord. Han övergav sin fästekvinna, då hon som bäst behövde honom.»

Karlarna skrattade, så att de vrålade.

»Var ni inte ängslig för sonen, mor Thala!» sade Olaus från Fårön. »Han ska få salta och peppra, så mycket han vill. Och han blir inte sämre, än han är förut, därför att han äter orm.»

»Och den där,» ropade modern, pekande på den längste och fulaste av männen, »är Corfitzson från Fiskebäck. Han har gjort mycket ont i sin dar, och bland annat har han anlagt eld i en lagård, full av djur, för att få ut försäkringssumman.»

»Nej, skynda på nu, gossen min! Sätt hatten på dig, och kom med!» sade Corfitzson och lade handen på Sven Elverssons axel.

Men mor Thala fortsatte med svindlande hast.

»Den där är Bertil från Strömsundet. Om du vill veta vad han har gjort som värst, så är det väl det, att han har fött ihjäl sin farmor. Hon levde inte i två månader, sen hon hade lämnat honom sin stuga. Och den där borta i vrån är Torsson från Iggenäs, som aldrig har gjort annat än stulit fisk ur andras garn, och de två, som är fullast, är Rasmussen och Hjelmfelt. De brukar dricka upp all sin förtjänst och låta hustru och barn svälta.»

Hon hade höjt rösten nästan till skrik, hon skälvde av vrede och skräck. Männen voro för några ögonblick så behärskade av hennes raseri, att de tego och upphörde att skratta.

»Och vet du vem det är, som står där längst borta bakom de andra?» fortfor modern allt gällare. »Det är din bror, Ung-Joel. Han har inte annat ont gjort, än att han ämnade låta sina gamla föräldrar förgås ohjälpta här ute på skäret. Det finns inte en bön, som jag inte har gjort honom, för att han skulle flytta ut till oss, men han ville inte höra mig.

»Och nu, Sven, då du vet vad de här är för slags folk, nu vill du väl inte följa med dem?»

Just som hon sade detta, såg hon hur Sven Elversson reste sig, lika mild och förlåtande som förut, bara beredd till underkastelse och lidande.

Skaran brast i skratt på nytt.

»Ja, det är rätt, gossen min, att du kommer med godvilligt,» sade Olaus, som tydligen var ledaren. »Du kan väl inte sätta dig upp ensam mot sex starka karlar.»

Men mor Thala Elversson var inte den, som ämnade se sonen gå utan att göra allt det motstånd, som hon förmådde. Hon nappade med ett raskt grepp ormen från Olaus, kastade in den i nästa rum och ställde sig framför dörren.

I detsamma gick dörren till förstugan upp, och Joel kom instörtande.

»Vad står här på?» sade han. »Vad ställer ni här till för bråk? Vart ska ni ta vägen med Sven?»

Han såg hur ett par av karlarna hade sprungit fram till mor Thala för att kasta henne undan från dörren, och hur ett par av de andra lade händerna på Sven Elverssons axlar och sköto honom framför sig.

Utan att tveka ett ögonblick kastade sig gubben in bland de stridande.

»Släpp där! Rör inte Sven!» ropade han.

Då kände Sven Elversson hastigt hur vanmakten vek ifrån honom. – »Nu är det tid, nu kämpar både far och mor för dig,» sade något inom honom.

»Ung-Joel!» ropade han till brodern, som alltjämt höll sig bakom den berusade skaran av inkräktare. »Ställ upp dörren till förstugan!»

Och då brodern, som var van att lyda alla befallningar, som gavs i detta hus, hade ställt upp dörren på vid gavel, fattade Sven Olaus från Fårön om livet, lyfte upp honom från golvet och kastade ut honom.

Corfitzson från Fiskebäck störtade fram för att rycka Sven Elversson med sig, men kände sig strax därpå omfattad av starka armar, upplyft från golvet och slungad ut i förstugan ovanpå kamraten.

När detta skedde, sprang Ung-Joel fram och ställde sig vid sin brors sida.

Därpå gavs det ännu några ögonblicks vilt tumult, men sedan var också det gamla köket fritt från fiender.

Ung-Joel gick och stängde dörren efter dem. Sedan steg han med en viss högtidlighet fram till sin bror och räckte honom sin hand.

»Hur i all världen bar du dig åt?» sade han med den uppriktigaste beundran. »Du får lov att lära mig det där greppet.»

Den äldre broderns ansikte hade fått färg av kampen. Det tåliga leendet var borta från läpparna.

»Var du viss, att de andra också ska komma att tycka, att du är styv!» sade Ung-Joel. »Men när du är en sådan slagskämpe, så varför i Herrans namn har du gått och burit så mycken försmädelse utan att mucka?»

Då förlorade Sven Elversson för en gångs skull sin självbehärskning. Han kastade sig ner på en stol och gömde ansiktet i händerna.

»Varför skulle jag försvara mig,» bröt han ut i förtvivlan, »när jag föraktar mig själv mer, än någonsin du eller någon annan kan göra? När jag känner större äckel för mig själv, än jag någonsin kan inge er. Mer avsmak, mer vämjelse. Ingen av er vet så väl som jag vad jag har gjort, vad det är, som jag har syndat emot. Jag hatar mig själv. Jag känner själväckel. Vad hjälper det mig då att tysta munnen på några druckna uslingar?»

MOTORJAKTEN NAJADEN

Ett par dagar efter jul kom Joel hem till Grimön med en förfrågan från Olaus från Fårön om Sven Elversson skulle vilja delta i sillfisket på motorjakten Najaden, som ägdes av hans båtlag.

»Han säger, att han inte tror, att du kan komma in i något annat lag,» sade Ung-Joel, »men eftersom du är min bror, så måste jag varna dig. Det är nog inga bra karlar, som far med Olaus.»

Modern sade genast, att det inte kunde komma i fråga, att Sven skulle ge sig in bland sådant pack, men fadern tycktes vara av annan mening.

»Det kunde inte vara så oävet ändå, om Sven finge lära sig fisket, sådant som det bedrives här på kusten,» sade han. »Och som Ung-Joel säger, så blir det inte lätt för dig att komma in i ett annat båtlag.»

»Men det menar du inte, Joel!» utbrast nu hustrun. »Vem vet vad de där har för avsikt med att skicka bud på Sven? Det tör bara vara någon ny nedrighet, som de har spekulerat ut.»

»Ja, jag ville ju bara säga, att det är skada, att Sven inte kan komma ut på fiske,» sade Joel undfallande.

Men nu kom Sven Elversson ihåg faderns ord på julaftonen, och en misstanke om att han ville ha honom bort från hemmet smög sig in hos honom.

»Du ska hälsa Olaus och tacka honom för tillbudet,» sade han till brodern. »Jag är glad åt att han vill ha mig med sig. Jag ska ge mig av till Fårön, så fort jag hinner.»

»Då kan du så gärna följa med mig nu, när jag reser,» sade Ung-Joel, »så får du skaffa dig utrustning i min bod. Det har varit telegram i dag på morgonen, att sillen står tjock uppe vid Smögen. I morgon blir det uppbrott på alla håll.»

Det blev en stunds stor brådska, men snart voro båda bröderna borta, och Joel och Thala sutto åter ensamma.

Det gick nu ett par veckor, utan att några nyheter från Sven nådde till Grimön, men en söndag kom Ung-Joel på besök.

Thala ville genast veta vad de där Fårökarlarna hade tagit sig till med Sven, om de kanske hade slagit ihjäl honom.

»Jag har inte hört annat om dem,» sade Ung-Joel, »än att folk säger, att förut fanns det på Najaden en, som var delaktig i barnamord, och en, som hade fött ihjäl sin farmor, och en, som hade anstiftat mordbrand, och en, som aldrig i sitt liv hade gjort annat än stulit fisk från andras garn, och två, som höll på att supa sig fördärvade, och att nu hade de fått ibland sig en, som har smakat människokött, så att nu var samlingen fulltalig, och en kunde inte begära fler ogärningsmän på en skuta. Men jag har ingenting hört från Sven själv, och inte har jag reda på annat, än att allt går väl mellan honom och kamraterna.»

»Du pratar tok,» sade mor Thala. Hon såg ond ut, men var i alla fall glad, att ingenting farligt hade inträffat. »Kom nu ihåg, gossen min, att så snart som du får höra nyheter från Sven, så ska du komma hit med dem! Det är den största tjänst du kan göra far och mig.»

Om fjorton dar kom Ung-Joel ut till skäret.

»Ja, nu ska jag säga er, mor,» sade han, »att det är ingen, som tror, att Najadlaget längre ska kunna hålla ut med Sven. För nu påstår folk, att den smutsigaste och sämsta och mest stinkande jakten i skärgården håller på att så sakteliga bli uppsnyggad och renspolad, att motorn slutar upp att strejka, just då den som bäst behövs, att segeltrasan, som de ibland brukar hissa för att stötta skutan, har blivit lagad och fått ett par stora, fyrkantiga lappar, att den urblekta vimpeln har blivit ersatt med en ny och klarfärgad, att namnspegeln har blivit omförgyllt och hela namnet Najaden ditmålat, utan att någon bokstav fattas, att skaffningen ombord börjar smaka underligt lika sådan mat, som man får på landbacken, att det börjar blänka av både pannor och tallrikar i kabyssen. Man säger, ser ni, mor,

att man aldrig har trott annat, än att folket på Najaden väl skulle stå ut med att ha en människoätare ombord, men rena fat och tallrikar, det vet man inte hur det ska kunna tåla sig med.»

»Asch, jag tror, att du bara vill göra spektakel av mig!» sade modern, men sonen såg, att hon var väl belåten med hans nyheter. »Och kom det ihåg,» tillade hon, »att så fort som du får höra något från din bror Sven, så bör du låta oss få reda på det! För han har ingenting ont gjort, och vi måste hålla reda på hur det går honom, så att han inte råkar i olycka.»

Men den, som bor ute på Grimön, får öva sig i tålmod. I hela fjorton dagar fick mor Thala vänta, innan Ung-Joel kom med nyheter från Sven Elversson.

»Ja, jag har inte råkat honom själv nu heller,» sade han, »men jag har hört sägas, att det inte kan gå ihop stort längre med Najadfolket och Sven Elversson. För nu lär Olaus, som är skeppare på jakten, börja yrka på att manskapet ska komma ombord i rätt tid, och han har flera gånger lyckats att få åstad sin jakt samtidigt med den andra fiskeflottan och kommit fram till fiskeplatsen och fått gott läge och god fångst. Och när garnen är hela och rediga och välskötta och inte murkna, så att de brister, när vaden är som fullast, och när den, som ska sköta spelet, inte är dödfull, så att hela fångsten vältes i sjön, just när den är vid båtkanten, och när det börjar förtjänas pengar på motorjakten Najaden, så kan inte någon tro, att Olaus från Fårön och Corfitzson från Fiskebäck och Bertil från Strömsundet och Torsson från Iggenäs och Rasmussen och Hjelmfelt ska stå ut där. För nog kunde de trivas med att ha en människoätare ombord, men att segla på en rengjord skuta och driva ordentligt fiske och ha god förtjänst, det har ingen av dem kunnat finna sig i i hela sitt liv.»

Mor Thala bannade honom för att han inte kunde tala ett allvarligt ord, men hon var i alla fall nöjd med underrättelserna.

»Du ska få se, att allt går bra,» sade hon. »Ack, den Joel, den Joel! Ja, jag menar inte dig, utan far din. Han är den klokaste människa, som finns i hela Bohuslän. Han visste vad han gjorde, då han skickade ut Sven bland människor.»

Ett par veckor därefter kom Ung-Joel med en ny rapport igen.

»Jag har inte råkat Sven själv,» sade han, »för sillen håller till långt uppe i norr det här året, men jag har hört, att folk säger, att när Olaus från Fårön har låtit övertala sig att snygga upp sin stuga för de pengar, som han har förtjänat, och när Corfitzson från Fiskebäck sätter in sina pengar på banken, så fort som de kommer i hans hand, och när Bertil köper en ny klänning åt hustrun, och Torsson skaffar sig en ny segelbåt och Rasmussen och Hjelmfelt bekvämar sig till att skaffa hem mat till hustrur och barn, så kan det väl aldrig stå rätt till med Najadfolket. För inte blev man förvånad, när de tålde en människoätare ibland sig, men att de kunde tåla en ren skuta och ett ordentligt fiske och vara i stånd att leva som annat folk, det hade man aldrig trott dem om.»

»Det är ingen, som pratar så förargligt som du,» sade mor Thala till sonen, men hon var övermåttan belåten och sade, att nu trodde hon, att allt skulle sluta väl för Sven, och att folk skulle komma att tåla honom.

»Det är allt så gammalt och ingrott hos människorna det, som han har emot sig,» sade då Joel, »så en får inte vänta, att han ska segra så lätt. En får vara glad, om en bara kan laga så, att det inte tar makten över honom själv.»

Ett par veckor därefter kommo båda bröderna hemseglande. De sågo nedslagna ut, då de trädde in i stugan på Grimön.

Varken mor Thala eller Joel gjorde Sven några frågor, men modern ställde snart om, att hon fick vara ensam med Ung-Joel.

»Vad i all världen står det nu på?» sade hon.

»Jo,» sade Ung-Joel och såg förgrymmad och vred ut, »det hjälper ju inte, att Olaus och Corfitzson och allt det andra Najadfolket vill bättra sig och håller till godo med att jakten blir uppsnyggad, och att fisket föres ordentligt, och att pengarna tas vara på, när de inte kan träda innanför sin stugas dörr utan att mötas av ett gråtande kvinnfolk. Vad ska de ta sig till, när hustrurna säger till dem, att de hellre får bli sådana, som de var förut, än fortsätta att leva i sällskap med en, som

har syndat som Sven. När de säger, att de känner sådan avsmak för Sven, att det också flyttas över på dem, som var dag är i sällskap med honom. När de inte bryr sig om förbättrade hus, segelbåtar, klänningstyger, mat, husgeråd, heder, framgång, lycka, när de offrar allt detta för att slippa ifrån äcklet. När det är så, då måste ju männen be Sven ta sin hand från motorjakten Najaden och råda honom att stanna hemma på Grimön, där ingen råkar honom och ingen tar anstöt av honom.»

SKOLHUSET

Denna samma vår, kort efter det att sonen hade vänt tillbaka från sillfisket, fick gamle Joel Elversson en förfrågan från kyrkoherden i Applum om han skulle vara hågad att åtaga sig ett skolhusbygge.

Joel hade fordom skött några byggnadsföretag inom församlingen och utfört dem så billigt, att han knappast hade erhållit någon vinst för sig själv. Det var väl detta, som gjorde, att han nu åter blev ombedd, oaktat många torde ha funnit honom väl gammal.

När mor Thala Elversson fick höra talas om anbudet, förklarade hon genast, att Joel inte mer fick åtaga sig ett så maktpåliggande arbete, och mannen sade inte precis emot henne. Men på samma gång blev han sittande och talade om hur kännbart det skulle bli för socknen med en främmande entreprenör. Han förklarade också, att han bra gärna hade velat vara med om att bygga ett nytt hus åt skolbarnen, som så länge hade fått hålla till godo med det gamla dragiga och mörka nästet, som nu användes till skolhus.

»Du skulle ha sett ritningarna,» sade han till Thala. »Allt, vad de nu hittar på för att göra det bekvämt och bra! Det visste man minsann ingenting om i vår ungdom.»

»Du är bra livad för det där bygget,» sade hustrun. »När allt kommer omkring, så har du kanske redan svarat ja.»

Gubben såg helt förlägen ut.

»Jag skulle inte ha gjort det, om jag inte hade haft en vuxen son i huset,» sade han.

»Men du borde väl åtminstone först ha frågat honom,» sade hustrun och blev nu alldeles utom sig av förvåning över Joels företagsamhet. Sonen hade några dagar gått och sett så modfärdig ut, att det föreföll omöjligt att förmå honom till något slags arbete.

»Jag tror inte, att Sven skulle ångra, om han komme att sätta sig in i byggnadsarbete,» sade Joel. »Det är gott att veta lite om timring och grundläggning för var och en, som ska bo på sin egen gård. Men vill han inte hjälpa mig, så får jag förstås ge återbud.»

»Då kan du så gärna göra det genast,» sade hustrun.

Hon undrade på att Joel ville förmå sonen att delta i ett bygge inne på självaste kyrkslätten. Där trodde hon att oviljan mot honom var större än på något annat håll.

Sonen var närvarande under samtalet, men hittills hade han tegat. Han förstod dock mycket väl vad fadern hade för avsikt med sitt förslag. Hans enda diktan och traktan tycktes vara att föra honom ut bland människor. Om hans misslyckande med Najaden hade han endast sagt, att Sven hade haft långt större framgång, än han hade förväntat, och berömt honom med sina vackraste ord. Sonen åter ville nu som förut ingenting annat än hålla sig undan i hemmet, men det föreföll honom, som skulle inte fadern komma att tillåta honom detta, förrän han hade fått se än en gång hur omöjligt det var för människor att glömma den avsmak, som följde med honom.

»Jag tycker inte, att far ska avsäga sig anbudet,» sade han. »Jag ska nog försöka hjälpa till, så gott jag kan.»

Joel blev fasligt belåten med detta svar, och redan samma dag tog han sonen med sig på en rundtur till virkeshandlare, timmermän, stenhuggare och grundläggare.

Nästan mot sin vilja blev Sven Elversson snart livligt intresserad av byggnadsarbetet, och fadern lät honom ta ledningen. Han fick både övervaka arbetet och bestämma på vad sätt huset skulle uppföras. Grimön ligger tämligen långt ut till havs, och Sven Elversson tyckte sig inte vilja förspilla tid med att fara fram och åter, utan stannade inne på kyrkslätten, så länge som arbetet varade. Joel också tycktes snart tröttna på de evinnerliga segelfärderna in till Applum. Han stannade i flera veckor ute på Grimön och lät sonen sköta om bygget efter bästa förmåga.

När han någon gång for in till kyrkslätten, kom han alltid tillbaka storbelåten. Hustrun frågade efter varje ny resa med ängslan om det inte märktes något missnöje i Applum med att sonen fick sköta bygget, men han hade bara goda upplysningar att ge henne.

»I går råkade jag Israel Jönsson, som du vet är kommunalstämmans ordförande,» sade han, »och jag frågade honom vad han tänkte om skolhusbygget. – 'Jag vill nu inte neka, Joel,' sa han då, 'att vi har varit betänksamma här i Applum, därför att ni låter eran son stå för arbetet. Men nu tror jag, att både skolråd och kommunalnämnd och alla de myndigheter, som finns i socknen, ska väl akta sig för att driva Sven från arbetet. För när vi styrande ser, att han lägger granitsockel under huset i stället för vanlig stenfot, som det var föreskrivet i ritningen, eller när vi finner, att han är sådan, att han inte nöjer sig med att resa väggarna av plank, som arkitekten hade tänkt sig, utan sätter upp dem av timmer, så får väl lite var stoppa motviljan i fickan och låta förståndet regera.'»

Modern började nu ana, att Joel hade åtagit sig bygget endast och allenast för att ge sonen tillfälle att utmärka sig och skaffa sig vänner. Och nog var avsikten god, det medgav hon, men hon var nu mera misstrogen än förr och ville inte tro, att de skulle få framgång.

Nästa gång Joel kom tillbaka från arbetsplatsen, var hennes första fråga om Sven höll ut ännu, och om inte folk lät honom märka den motvilja, som han ingav.

»Jag vill inte säga vad jag själv tycker,» sade Joel, »för du skulle kanske inte lita på mitt omdöme, men du ska få höra ord för ord vad Gunnar Markusson, han, som bor tätt invid bygget, sa till mig i går eftermiddag, då vi råkades på arbetsplatsen:

»'Jag kan inte säga annat, Joel, än att det har varit lite oro i socknen, därför att Sven Elversson har kommit att stå för skolhusbygget,' sa han till mig. 'Men nu tror jag nog, att vi skattdragande i församlingen kommer att hålla våra känslor i styr, när det gäller en sådan välgörare som Sven. Nu håller han på att klä huset med spåntade bräder, fastän det var sagt, att det skulle duga med ohyvlade. Och han ämnar måla med oljefärg, fastän vanlig rödfärg är föreskriven. Han täcker taket med tegel, fastän arkitekten ansåg, att det kunde duga med papp. Han lägger stentrappsteg framför ingången, fastän det var föreskrivet cement. Han är sådan, den här sonen eran, att han inte kan nöja sig med mindre än fullgott arbete, och ändå lär han inte komma att begära mer för huset, än om han hade följt ritning och arbetsbeskrivning.'»

Mor Thala Elversson var mer än belåten att höra, att sonen skötte sig väl, men hon liksom kände på sig, att äcklet, som förföljde honom, inte skulle släppa taget så lätt.

Joel for nu inte in till bygget förrän i september. Han blev borta i flera dagar, och när han kom tillbaka, hade han sonen med sig och kunde berätta, att allt nu var färdigt. Huset var avsynat, och besiktningsmännen hade inte haft ord nog för sin belåtenhet.

Hustrun höll med dem om att allt detta var gott och väl. Hon tyckte, att sonen såg ut som en, som hade kommit lös ur ett fängelse, och förstod, att han nu trodde sig ha återvunnit en smula heder och anseende.

Hon ville inte heller störa hans glädje, men så fort hon blev ensam med Joel, frågade hon honom om det verkligen inte var någon i hela Applum, som hade låtit Sven känna, att han inte var god nog för att utföra ett sådant arbete.

»Ingen kan ju veta vad som rör sig i det fördolda,» sade Joel, »men jag ska i alla fall tala om för dig vad skollärarn sa till mig i går eftermiddag, när jag språkade med honom efter invigningen.

»'En kan ju aldrig lita på människors tacksamhet,' sa han. 'Men om jag vore far till de barnen, som ska få sin uppfostran i det här nya skolhuset, så skulle jag inte vilja visa en sur min mot byggmästarn. Sannerligen, när en ser hur väl han har inrättat skolsalen, hur vackra färger han har valt, så bra bänkar han har kostat på, så klart fönsterglas han har satt in, så blir en nästan häpen. Och när en ser alla anordningarna i slöjdsalen och i skolköket och ger akt på gymnastikapparater och på värmeledning och så mycke annat, som han har hittat på, måste en säga sig, att det är en sann barnens vän, som har byggt huset. Jag tror, att många skulle vilja bli barn på nytt för att få sin lärdom i en skola, som är byggd av Sven Elversson.'»

Då mor Thala hörde detta, så kunde hon inte annat än vara nöjd, och hon gladde sig åt att all hennes oro hade varit onödig.

KULLARNA

Sven Elversson, som hade varit i Göteborg för att betala leveranser till skolhusbygget, hade kommit resande med tåget till stationen närmast Applum, och där hade han funnit, att skjutsen, som skulle möta honom, inte var kommen.

Det var två mils resa till Applum, och han stod rätt brydd på den lilla stationen och undrade hur han skulle komma därifrån, då en liten droska, förspänd med två hästar, kom framkörande till stationshusets trappa. Den kom från gästgivargården i Applum, och på tillfrågan fick han veta, att den var ditbeställd av kyrkoherden, som i de dagarna hade firat bröllop med en prostdotter högt uppi från Norrland.

Sven Elversson väntade skjuts från samma håll, men det blev nu tydligt, att hans beställning inte hade kommit fram, och att ingen häst var utsänd för hans räkning. Skjutsbonden föreslog honom, att han skulle be kyrkoherden att få åka på kuskbocken, men detta förekom honom alltför påträngande, så att han avböjde förslaget.

Medan de ännu samtalade härom, kommo emellertid kyrkoherden och den unga frun ut från stationshuset.

Det var ett vackert par. Kyrkoherden, som var några och trettio år, var av medelhöjd, kraftigt byggd med ett präktigt huvud. Han hade ett svart, krusigt helskägg, bred, vacker panna, väl utmejslade drag, frisk hy, vita tänder. En ung flicka kunde inte önska sig en man, mera i stånd att skydda och värna henne, arbeta för henne och ge henne en god ställning i världen. Hustrun åter var rent överraskande vacker. Sven Elversson kom att tänka på några stora engelska målares sköna kvinnotyp med lång, slank kropp, sluttande axlar, lutande huvud, rika hårmassor, som skönt beskuggade ansiktet, raka ögonbryn, fina kinder och en världsfrämmande, himlatrånande blick i de strålande ögonen.

Det föreföll Sven Elversson sällsamt, att då han en stund hade betraktat dessa båda människor, tycktes mannen så småningom förlora allt det tilldragande, som han förut hade sett hos honom. Hustruns fina och oerhört mjuka färger och skapnad gjorde, att han föreföll grov och tarvlig, nästan ful. Sven Elversson hoppades, att det inte var något gammalt agg, som han kunde hysa för kyrkoherden sedan den där gången i kyrkan, som kom honom att tycka, att han inte var en passande man för den fina och bräckliga unga varelsen.

Sven Elversson drog sig genast undan från vagnen, då de två närmade sig, men han hörde hur skjutsbonden i hans ställe bad om en plats för honom på kuskbocken, och kyrkoherden kom genast fram till honom och bjöd honom att åka med dem.

Kyrkoherden hade egentligen alltid visat sig vänlig mot honom, och nu, då Sven Elversson satt på kuskbocken och vagnen körde i väg, förjagade han genast det första intrycket – »Jag misstog mig, som jag så ofta gör,» tänkte han. »Jag får ju erkänna, att jag inte på årtal har sett två människor, som varit så helt och fullt lyckliga som dessa båda. Och de har ju all anledning. Här sitter nu mannen och tänker på hur annorlunda livet blir i den lilla prästgården på kyrkslätten i Applum, då en ung fru kommer att fylla den med liv och munterhet, och hon å sin sida sitter och drömmer om hur hon ska göra hemmet så tilldragande, att han aldrig ska vilja lämna det, alltid längta dit tillbaka, då han har varit borta.»

Sven Elversson hade till den grad satt sig in i denna tankegång, att han blev helt överraskad, då han om en stund hörde den unga frun utropa med en ton, som ljöd både trött och otålig:

»Men ska det då aldrig bli något slut på dem?»

»Vad kan det vara, som den unga frun vill ha slut på? Vad kan det vara, som på en sådan dag gör henne missnöjd?»

Sven Elversson såg sig omkring åt alla håll. Plötsligen förstod han. Det kunde inte vara något annat än kullarna.

Egentligen var det ett egendomligt landskap, som vägen drog fram genom.

Man kunde inte kalla det för bergland, för det fanns varken åsar eller toppar, och inte heller var det ett slättland, för hela marken var översållad med stora och små bergkullar. Ibland stodo de trångt, så att vägen med knapp nöd kom fram mellan dem, och ibland stodo de glest, så att det blev utrymme för både åker och gård. De stodo till höger och till vänster och framom och bakom, och Sven Elversson fick ge den unga frun rätt i att det aldrig tycktes bli något slut på dem. Vägen slingrade fram i djupet mellan kullarna, och aldrig kom den upp på en backe, som var så hög, att man fick en överblick. Hur långt man for, var det bara kulle, som reste sig bakom kulle. Somliga voro täckta med magert gräs, somliga voro nakna, och somliga voro klädda med ljung och ris, och detta var hela omväxlingen.

Ibland ljusnade det mellan ett par kullar, så att man kunde tro, att bortom dem skulle finnas öppet land. Men knappt hade man tänkt det, förrän det kom en ny kulle och ställde sig mitt i öppningen.

»Det ser naturligtvis inte så här ut i Norrland,» tänkte Sven Elversson. »Jag skulle ha önskat, att de här kullarna, som verkligen är dystra och fula, inte hade varit det första, som den unga, vackra frun hade fått se av Bohuslän.»

I detsamma hörde han hur hon sade till mannen, att hon kände sig likaså vilsekommen bland dessa kullar som i den mörkaste skog.

På ett ställe gick en fårflock och betade, på ett annat ett par kor, och på ett tredje stod ett par barn och plockade bär. Och nu förklarade den unga hustrun, att det var väl, att de stodo där, för om hon inte hade fått se djur och barn, skulle hon inte ha trott, att hon befann sig i ett kristet land.

»Men, Sigrun!» sade då mannen. »Tänker du inte på att detta är mitt Bohuslän, och att här älskar jag varje sten och varje ljungbacke? Vad skulle du ha sagt, om jag hade kommit till dig och klagat över granskogarna och tallhedarna uppe i Norrland?»

Dessa ord hade naturligtvis en mycket stark verkan. Den nygifta frun teg först en lång stund. Sedan började hon viska något med tårar i rösten, och Sven Elversson förstod, att hon bad sin man om förlåtelse för att hon hade talat så vanvördigt om Bohuslän.

»Jag är inte sådan annars. Jag vet inte vad som kommer åt mig i dag,» sade hon.

Varje ord hon sade kom helt förtjusande, uppriktigt och allvarligt, med en liten, svagt läspande röst. – »Min Gud, jag åtminstone önskar henne inte annorlunda,» tänkte Sven Elversson. »Är det inte vackert, att hon är så rädd för det, som är fult?»

Det blev nu tyst en stund, men snart började den unga frun på nytt med en underligt darrande stämma.

»Jag förstår, Edvard, att jag plågar dig, men jag kan inte hjälpa, att jag är rädd. Jag har försökt att strida med det ensam nu en stund, men jag kan inte driva bort det. Och nu kom jag att tänka på att hädanefter behöver jag ju inte kämpa ensam, nu har jag ju dig, som kan hjälpa mig med all min skräpighet.»

Det låg så mycken öm tillbedjan i tonen, att Sven Elversson blygdes att sitta kvar på sin lyssnareplats. Han var inte alls värdig att få del av den unga kvinnans känslor och tankar.

Den unga hustrun sökte förklara för mannen, att hon verkligen var rädd. Hon tyckte, att hon hade sett dessa kullar förut en gång. Hon hade jagats här av någon mordlysten förföljare och flytt undan. Eller kanske att hon en gång skulle komma att bli jagad här och förskräckt söka ett gömställe mellan de förvirrande kullarna. Eller också kanske att just nu någon låg på lur bakom en kulle för att överfalla dem. Det fanns något förskräckligt i närheten. Hon skulle vilja stiga ur vagnen och fly.

Det hördes på rösten, att hon var mer rädd, än hon ville förråda med ord, och att allt var djupaste allvar för henne. Sven Elversson kunde i alla fall inte låta bli att småle, där han satt, och mannen var inte heller i stånd att förstå, att hon så där kunde skrämma upp sig för ingenting, utan försökte svara något skämtsamt och lustigt.

Men detta blev inte väl upptaget. Hon förklarade med ett oväntat utfall, att om det var så här kalt och instängt i Applum, där de skulle bo, så kunde hon inte stanna där.

»Och det är galet och fult, att jag säger så till dig i dag,» sade hon. »Men detta har jag tänkt på hela tiden, medan jag har åkt här ibland kullarna, att finns det inte något vackert att se på i Applum, något, som hjälper mig, så kommer jag att förföljas av samma skräck där också. Jag kommer att tro var dag, att något ont ska hända mig.»

Sven Elversson tänkte på kyrkslätten vid Applum, där prästgården låg bakom kyrkan, just i en fördjupning av marken, dit den hade blivit förlagd av största välvilja för att komma på en skyddad och vindstilla plats. Han undrade om hon skulle bli tillfredsställd med de jämnstora åkrarna, den skymmande bergmuren, den korta utsikten, de röda och vita och blå byggningarna, den trädlösa slättmarken.

»Han där inne i vagnen har det inte så lätt just nu,» tänkte Sven Elversson. »Jag skulle inte alls veta hur jag skulle ställa henne tillfreds. Men han känner henne och älskar henne. Det är en annan sak.»

Kyrkoherden måste ha varit av samma mening. Han satt tyst en stund och tänkte sig om.

»Jag vill berätta dig en dröm, som jag hade i vintras,» började han därpå. »Den gjorde mig glad, den drömmen, när jag drömde den, och nu vill jag försöka om den inte ska ha samma makt över dig.

»Jo, jag tyckte, att jag satt och åkte på landsvägen, som leder fram mot ditt hem i Stenbroträsk, och det var vårvinter och kal mark och nakna träd, och vägen var eländig och upplöst. Det var håll i broarna, och hästen var en stackare, som knappt kunde flytta fötterna.

»Det kom kall och narig blåst norrifrån, och allting var grått och fult, och jag tyckte, att de få gårdarna utmed vägen var fattiga och oansenliga, och att det var något ogästvänligt och nedslående över hela trakten.

»Men så kom jag då äntligen upp på en backe, där jag såg älvbrinken och Stenbroträsk kyrka och prostgården, och med detsamma var allting som förvandlat. Det kom värme i luften, det blev grönska på marken, björkarna fick ett skirt flor över sig, vägen blev fast och bra, allting blev vackert och vänligt och välkomnande, och till och med hästen fick nytt liv och började springa.

»Men det besynnerliga var, att jag kände, att våren och värmen kom från mig. De hade inte funnits där förut, men nu blev de framtröllade, därför att mitt hjärta blev varmt, då jag såg ditt hem. Och jag tyckte inte då i drömmen, att detta var något förunderligt alls. Det var bara, som det skulle vara.»

När kyrkoherden hade kommit så långt, gjorde han ett uppehåll, och Sven Elversson hörde hur hustrun med en röst, som nu var alldeles förändrad, frågade honom hur det sedan gick.

»Det var ingenting mer,» svarade han, »för den där värmen i hjärtat kändes så ljuv, att den väckte mig.» Och då han hade sagt detta, teg han på nytt.

Men nu hade dessa ord om kärlek, denna lilla glimt av skönhet, fyllt den unga hustrun med hänförelse, och lyssnaren på kuskbocken hörde hur hon viskade till mannen med en röst, som nästan kvävdes av rörelse:

»Och nu menar du, att om jag bara hade samma värme i hjärtat som du, så skulle jag se skönhet hos ditt land och ditt hem, ja, till och med hos dessa förfärliga kullar.»

Sedan hördes rösten riktigt jublande glad.

»Du ska inte vara orolig för mig,» sade hon. »Jag ser ingenting mer, som skrämmer mig. Jag känner alldeles detsamma, som du kände i din dröm.»

»Se där, se där,» tänkte Sven Elversson, »hur lite man kan döma efter första anblicken. Hon kunde verkligen inte ha fått en bättre man än kyrkoherde Rhånge. Han har både hjärta och huvud. Vem skulle ha kunnat ge henne ett vackrare svar?»

HAVET

De nygifta hade kommit hem en tisdag. På lördagen i samma vecka gick Sven Elversson till prästgården för att överlämna till kyrkoherden några handlingar, som rörde skolhuset. Han hade gått raka vägen över trappa och förstuga in i ämbetsrummet, men där blev han stående tätt innanför dörren.

Han visste, att det var ämbetsdag, och fastän han var sent ute, hade det inte fallit honom in annat, än att han skulle finna prästen sittande vid sitt skrivbord, men så hade han inte varit att se varken där eller någon annanstans i rummet. De stora böckerna, som alltid brukade vara framme på ämbetsdagarna, lågo dock uppslagna på skrivbordet, och pennan låg stödd mot bläckhornet, så att det var tydligt, att han inte kunde vara långt borta.

Sven Elversson, som alltid ville göra så litet väsen av sig som möjligt, brydde sig fördens skull inte om att gå tvärs över förstugan till köket och fråga om prästen var hemma, och inte heller sökte han upp honom i de andra rummen. Han gjorde väl inte något ont, tänkte han, genom att stå stilla vid dörren och vänta.

Men rätt som han stod där, började människor tala i rummet näst intill, och dörren dit stod på glänt, så att han hörde varje ord fullkomligt tydligt.

»Vet du, Sigrun,» hörde han kyrkoherden säga helt glatt och bekymmerslöst, »så här dags brukar posten vara kommen, men jag kan inte gå och hämta den själv, därför att det är ämbetsdag.»

»Kära du,» svarade den unga hustrun likaså muntert och obesvärat, »vad det passar bra! Malin ska just nu gå ett ärende ner till handelsboden. Då kan hon ta tidningen med sig på samma gång.»

»Jaså, det var för att säga till om detta, som han har gått sin väg,» tänkte Sven Elversson och antog, att kyrkoherden skulle komma tillbaka nu, då allt var klart.

Men kyrkoherdens röst hördes alltjämt från det inre rummet.

»Men, Sigrun,» frågade han, »skulle du inte ha lust att gå själv? Det är så vackert väder nu på eftermiddagen, och vägen är upptorkad efter allt regnet, som vi har haft, sedan vi kom i tisdags. Det vore säkert bra för dig att komma ut lite i friska luften.»

Detta sades blott och vänligt, bara som ett gott råd, och likaså vänligt svarade den unga hustrun.

»Jag skulle så gärna gå efter posten åt dig, Edvard, men du ser ju hur gardenerna ligger kringströdda över hela rummet. Jag kan inte gå, förrän jag har fått dem uppsatta.»

»Nu måste väl den där frågan vara slutbehandlad,» tänkte Sven Elversson. På samma gång lade han märke till hur kyrkoherdens röst, som egentligen var manlig och klangfull, nästan förlorade sitt väljud och föreföll rå och simpelt, då man hörde den samtidigt med hustruns veka och dämpade stämma.

Men hans förhoppningar gingo inte i uppfyllelse. Kyrkoherden tycktes inte ha någon lust att låta ämnet falla.

»Är det kanske för simpelt för prinsessan från Stenbroträsk att gå efter tidningen åt mig?» sade han. Det skulle vara ett skämt naturligtvis, men det märktes nog, att han var förargad, därför att hon inte hade velat rätta sig efter hans önskan.

»Nej, Edvard, det är det inte.»

»Eller är det för fult och tråkigt här nere i Applum? Hennes nåd kan väl inte gå ut, om det inte finns herrgårdar och bruk att titta på. Kanske att det ska beställas fram hästar och vagn, för att – »

»Edvard!» ropade hon till.

»Ja, jag vet ju, att ingenting kan jämföras med Stenbroträsk,» sade mannen med ett litet harmset skratt. »Men jag trodde, att du ändå kunde värdigas trampa marken i Applum under dina fötter.»

»Det är inte därför, Edvard. Jag kan inte gå ut.»

»Kan du inte?» frågade mannen och lät obeskrivligt förvånad.

Det ena yttrandet hade följt så hastigt på det andra, att Sven Elversson hade blivit stående alldeles handfallen. – »Det där borde jag kanske inte höra,» tänkte han. Han tog i låset, öppnade och stängde dörren, trampade och hostade, för att de båda makarna skulle märka hans närvaro, men ingen av dem lät sig störas, utan samtalet fortgick oavbrutet.

»Nej, jag kan inte!» upprepade den unga frun. »Det finns något här, som kväver mig och tar andedräkten ifrån mig. Det är inte hemlängtan, utan det är något annat. Jag är frisk och lycklig, så länge som jag stannar inne i rummen, men så snart jag kommer ut, kastar det sig över mig.»

Hon talade häftigt och avbrutet, riktigt stötte fram orden.

»Men, Sigrun!» sade prästen. »Vad är det åt dig? Det var ju inte så illa menat.»

»Jag är inte högmodig,» ropade hon. »Fråga någon där hemma, så ska du få höra, att jag aldrig har varit högmodig! Och inte heller är det därför, att här är så fult, som jag inte kan gå ut. Det är något annat, förstår du. Om jag bara visste vad det är!»

»Hör nu, Sigrun,» sade mannen, »du får lov att förklara för mig vad du menar. Det här är visst något, som vi får lov att ta itu med på skarpa allvaret.»

Sven Elversson visste rakt inte vad han skulle ta sig till. Hade han inte redan hört för mycket för att nu ge sig till känna? Han gick ända fram till förmaksdörren, men där stannade han och vände om. Han var alltid osäker om hur han borde handla. Ingen människa kunde vara så rådlös och utan självförtroende som han.

»Jag har inte velat tala om det för dig,» sade hustrun, och återigen var hennes röst flämtande och otålig, »för egentligen är det ju ingenting. Det är bara något, som kommer över mig, så fort jag går utanför prästgården. Det är ingenting, som jag varken ser eller hör, men det är något, som ger mig den känslan, att det är synd om mig. Det är synd om mig, därför att här ska jag gå evigt och aldrig få komma härifrån. Så här är det att vara fördömd, tänker jag. Det är ingenting annat än att jämt vara tvungen att stanna på samma ställe, på samma trånga, instängda, enformiga, tröstlösa plats.»

»Jag är säker om att så där säger hon, bara för att hon ska få höra något lika vackert som sist,» tänkte Sven Elversson. »Och kyrkoherden har både huvud och hjärta, han kommer att göra henne glad igen. Det kommer att gå som en dans för honom.»

»Å, om det bara finnes en fri utsikt här! Om jag inte bodde i en grop, om jag inte hade den där bergmuren omkring mig! Men det är väl ett straff för något ont, som jag har gjort, att jag har kommit hit. Kan du inte säga mig något, som kan hjälpa mig?»

»Nu är jag säker om att jag får lyssna till något vackert,» tänkte Sven Elversson. »Det ska bli roligt att höra hur han hjälper henne den här gången.»

I själva verket tyckte han nog inte, att det var så tråkigt att stå, där han stod. Den unga fruns tonfall voro ljuvliga att lyssna till. Och av kyrkoherden väntade han sig nu något stämningsfullt och gripande.

»Jag har försökt att gå ut gång på gång,» sade hon, »men det går inte. Du kan inte förstå hur det känns. Jag håller på att kvävas. Det snör till strupen. Och så kommer tårarna störtande.»

»Seså, Sigrun!» sade prästen. »Det kan ju ingenting vara. Det finns ingenting i luften här, som vi inte ser. Det är bara en inbillning.»

»Jo,» sade hon, »det är något ont, som finns här. Det är något, som hatar mig och vill ta ifrån mig min lycka. Vet du vad jag brukar göra? Jag brukar gå och ställa mig och se på den lilla dåliga tavlan över Stenbroträsk, som en av mina kusiner har målat åt mig, och som jag bara skrattade åt, då jag fick den. Och när jag har stått en lång stund och sett på älven och på prostgårdshuset och på de stora lönnarna vid porten, så tycker jag, att jag åter får mod att leva.»

»Jag är rädd för att detta är början till en fix idé, Sigrun,» sade mannen, och nu hörde Sven Elversson, att han föll in i den förmanande, myndiga predikotonen. »Och jag anser, att den bör bekämpas strax från början. Jag tror, att jag måste fordra av dig, att du går och hämtar tidningen åt mig nu genast.»

»Men,» ropade hon till, »jag kan inte! Jag kan inte!»

Sven Elversson förstod väl, att det var mannens allvarliga mening att hjälpa hustrun. Men han hade väntat sig, att han skulle välja en annan metod. Fast kanske denna var den rätta. Han för sin del skulle visst inte ha vetat hur han skulle ha burit sig åt.

»Hör nu på mig, Sigrun!» fortfor prästen. »Du förstår säkert själv, att sådant här får man inte pjoska med. Man måste trotsa det. Du är frisk och sund. Du kan inte på allvar vilja inbilla mig, att du inte kan gå den korta vägsträckan. Jag är tvungen i alla fall att begära det av dig, Sigrun, i namn av vår gemensamma lycka, för att den ska räcka, förstår du, inte för några korta smekmånadsdagar, utan för hela livet.»

»Jag ska gå sedan,» sade hon med ett bedjande och förtvivlat tonfall, »men kan jag inte slippa i dag? Om några dar ska jag försöka. Jag ska försöka i morgon.»

Sven Elversson stod ännu kvar ett ögonblick för att höra om uppskovet skulle bli beviljat. Men när kyrkoherden fasthöll vid att han just nu ville ha sin tidning, så gjorde han något, som han borde ha tänkt på långt förut, men som i hans osäkerhet inte förr hade fallit honom in. Han öppnade dörren helt varligt och smög sig bort. Han gick långsamt, ända tills han hade hunnit förbi kyrkan, men så snart som han inte mer kunde ses från prästgården, började han springa.

Och när den unga prästfrun kom så sakta, så sakta ut på vägen och hade tårarna hängande i ögonhåren efter det svåra samtalet och inte visste riktigt till sig och gick och vacklade och snavade, som om hon nyss skulle vara uppstigen från en sjukbädd, så behövde hon inte gå många steg, förrän en ung karl kom emot henne.

Han hälsade på henne och sade något om att det var han, som för ett par dagar sedan hade åkt med dem från stationen.

Hon svarade ingenting. Hon bara stirrade på honom utan att förstå vad han menade. Han försökte förklara, att han hade varit inne i handelsboden, och hon trodde sedan, att han hade velat säga något om att handelsmannen hade bett honom ta tidningen med till prästgården. Han talade blygt och med så stor osäkerhet, att hon skulle ha haft svårt att förstå honom, om hon också hade varit fullt sig själv.

Han räckte henne en tidning, och hon tog emot den, men hon gick framåt i alla fall, för hon kunde rakt inte fatta, att nu hade hon det, som hon var skickad att hämta, och kunde gå hem när som helst.

Då kom den främmande karlen efter henne och sade något om att om hon skulle gå ut, så borde hon gå åt annat håll. Hon fick ursäkta, han ville tusen gånger be henne ursäkta, att han tog sig den stora friheten, men eftersom hon var nykommen till orten, så ville han råda henne att gå och se på havet en sådan här vacker kväll.

Och mitt i yrsel och förskräckelse, mittunder det att den där kvävande känslan snörde till hennes strupe, hörde hon, att han sade något om havet, och hon stannade och såg på honom.

»Finns det något hav här i närheten?» frågade hon.

»Visst finns det ett hav,» sade han. Och om hon bara ville göra honom den stora äran, om hon inte drog sig för att gå i hans sällskap, så skulle hon snart få se det.

Han slog in på en liten stig, som gick rakt mot väster, och hon följde honom. Hon såg, att han var klädd som en bättre arbetare, och att han hade ett vänligt och tilldragande ansikte, fastän sättet var nästan löjligt ödmjukt, och hon drog inte ett ögonblick i betänkande att följa honom.

Det lagade sig till att bli en vacker kväll. Det kom ett så besynnerligt rött ljus sjunkande ner ifrån himlen. Hon tyckte, att luften omkring henne fick färg och blev synlig. Hon tyckte, att den fylldes med små spåda rosenblad, som kommo dalande ner såsom snöflingor och gjorde hela slätten omkring henne skär som en rodnande brud.

Och när hon kom fram mot den västra bergväggen, såg hon, att den inte var sammanhängande, såsom hon hade trott. Den bestod av väldiga bergblock, men de stodo inte tätt intill varandra, utan det fanns genomgångar på flera ställen.

Och den unge arbetaren förde henne in mellan klipporna, och hon såg vit sand på marken och ett och annat snäckskal.

Sedan, när hon hade vikit om ett hörn på klippväggen, måste hon stanna och dra djupt efter andan.

För det låg vid, öppen rymd framför henne. Där svallade hela det röda lufthavet och där utbredde sig hela det vita vattenhavet, och det fanns ingenting, som stängde. Det var öppet och fritt ända till solen, som höll på att gå ner längst bort i väster.

Det fanns intet annat land framför henne än en smal sandremsa med en lång stenbrygga och längre ut i havet några svarta skär-ryggar, som stucko upp ur det pärlemorfärgade vattnet.

Och i samma stund, som hon såg detta, visste hon, att hon var räddad. För var skulle hon hellre vilja vara än på ett ställe, där hon hade så mycken skönhet så nära sig, så mycken skönhet, som hon kunde få se alla dagar?

Att ingen hade kommit att tala om detta för henne! Hon satte sig ner på en sten och dröjde länge kvar där. Och hon sög in ljus i sina ögon. Hon lät blickarna glida över den vida rymden, de fingo skena i väg, så långt de hade lust, såsom fåglar, som hade blivit utsläppta ur en trång bur.

Och hon tackade Gud för sitt hem och för att det stora, mäktiga, vida, friska havet fanns i dess närhet.

Hon satt visst alldeles för länge utan att säga något. När hon äntligen såg upp, märkte hon, att den unge arbetaren hade gått sin väg.

Hon var egentligen rätt nöjd med detta. Hon skulle nog tacka honom en annan gång. Hon var glad nu att få vara ensam.

Hon kände sig hoppfull och stark. Nu kunde hon på ett annat sätt än förut strida mot det beklämmande och farliga, som låg lägrat över slätten.

Med ens kom hon att tänka på mannen och att han kunde vara orolig. Och hon reste sig för att gå hem och tala om för honom, att hon var lycklig och botad. Och hon ville tacka honom för hans stränghet och för att han sände ut henne till att trotsigt möta sin fiende.

SEGELTUREN

Det var en söndagsförmiddag långt fram i oktober. Det kom svepande en tung blåst från söder, från länder, där värmen ännu var bofast, där rosorna ännu höllo på att blomma och sätta knopp, där vindruvorna nyss hade plockats och den första druvsaften jäste i karen på bondgårdarna.

Den tunga sunnanvinden hade med sig oroliga och ängslande ljud. Om man lyssnade länge till den, så blev man förvirrad, som om man hörde en främmande man tala ett obekant språk. Man visste inte vad det var för saker, som den ville berätta, om det var stora hemligheter, eller om den bara ville viska till en om alla de gulnade träd, om alla de avfallna fjärlvingar, om alla de tomma fågelbon, som den hade farit förbi på hitresan.

Denna söndag hade Sven Elversson seglat sin far till den lilla hamnplatsen utanför bergmuren i Applum, och fadern hade gått fram till kyrkan för att höra på gudstjänsten. Men sonen hade inte följt med honom fram till slätten, utan han hade sökt upp åt sig en klyfta strax till höger i bergväggen. Han kände till den av gammalt och hade legat där uppe på den gröna ljungbädden redan som pojke.

Detta var den bästa tid, som Sven Elversson hade upplevat, sedan han hade kommit hem till sitt fädernesland. Det där tålmodiga och försakande leendet hade till och med börjat försvinna från ansiktet, och de bittra smärtor, som hade bott i hans själ, hade nästan upphört att plåga honom.

Medan han låg där uppe på klipphyllan och lyssnade till vinden och undrade vad den ville säga honom och stirrade utåt havet, som låg stort och tomt framför honom, så kom han att tänka på en syn, som han hade haft en gång, när han hade legat just som nu i en klippsluttning vid en havsstrand med en vidsträckt vattenyta framför sig.

Han hade blivit trött av det starka solglittret på vågorna och hade slutit ögonen och legat stilla en lång stund. Men när han sedan helt hastigt hade öppnat dem och blickat rätt framför sig neråt det stora vattnet, hade han sett en sjöjungfru.

Det var bara för ett kortaste ögonblick. Hon försvann, så snart som hans blick hade nått henne, förvandlades till en flik av vit dimma, som hade svävat bort över vattnet.

Men sett henne hade han gjort i alla fall, och det hade uppstått en stor glädje inom honom, han hade känt sig gynnad och hedrad och överlycklig, därför att han hade fått se en skymt av ett av de sköna naturväsanden, som fylla luft och hav, och som eljest dölja sig så svartsjukt för människor.

Han hade känt sig viss om att hela hopen av sjöjungfrur hade lekt på vattenytan, men då han hade börjat lyfta ögonlocken, hade de allesammans försvunnit. Det var bara denna enda, som inte hade hunnit undan i tid.

Och detta hade han aldrig kunnat glömma, och aldrig hade han suttit ensam utmed ett ödsligt hav, där ingen seglare syntes, utan att han hade slutit ögonen och legat stilla en lång stund, för att sjöjungfrurna skulle tro, att han sov, och våga sig upp ur djupet. Men aldrig mer än den första gången hade han haft lyckan med sig och fått se någon av dem.

Han gjorde om försöket också den här dagen, fast med ringa förhoppning, men då han ansåg sig ha legat stilla länge nog och slog upp sina ögon, blev han helt häpen, för visserligen sågs ingen vit kropp, hälften jungfru och hälften fisk, ute bland vågorna, men på en hög sten, som låg i vattenbrynet, satt en ung kvinna. Och som hon satt där, ljusklädd, smidigt ihopkrupen överst på stenen, kunde hon likaväl vara kommen från vatten som från land.

Men det märktes nog snart, att hon, som satt på stenen, inte var någon av de sorglösa naturandarna. Hon torkade sig gång på gång i ögonen med en näsduk, så att det var tydligt, att hon inte var annat än ett stackars människobarn, som kunde känna smärta och fälla tårar.

Sven Elversson satt och såg på henne och undrade vad det var för en sorg, som tryckte henne. Och han ville gärna veta om det nu åter var några fula kullar eller stängande bergmurar, som gjorde henne så ängslig, att hon inte kunde gå i kyrkan, utan måste sitta ensam och gråta vid havsstranden.

Han såg hur den späda kroppen skakades av snyftningar, och på hela hållningen kunde han märka hur tung den olycka var, som hade träffat henne. Och han förstod, att hon hade gått ner till havet för att få tröst, därför att hon ingen annan hade, som hon kunde vända sig till, men denna gången hade havet inte kunnat hjälpa henne.

Ett ögonblick efteråt hörde den unga kvinnan, som satt på stenen, ett svagt rassel bakom sig. Hon såg en man komma nerklättrande från en klipphylla och tyckte sig känna igen den unge arbetaren, som för några veckor sedan hade visat henne havet. Och hon torkade skyndsamt sina ögon och gick emot honom för att äntligen få tacka honom.

»Jag såg, att ni satt här,» sade den unge arbetaren, »och då tog jag mig friheten att gå fram. Jag har min båt liggande här vid bryggan. Den är en god seglare, så simpel den är, och kanske att jag kunde få den äran att bjuda er på en segeltur?»

En annan dag hade hon troligen inte antagit hans bjudning. Men just då var hon så tacksam för varje smula vänlighet, att hon inte kunde säga nej. Och inte ville hon heller, att den unge arbetaren, som såg så ödmjuk och snäll ut, skulle tro, att hon nekade att följa med, därför att hans båt var en simpel, omålad och odäckt fiskarbåt, eller därför att han själv var en simpel, arbetsklädd människa, som den här dagen uppträdde i stora sjöstövlar och grov kavaj och en mycket klädsam sydväst, som var formad som en gammal sjökonungs stål hjälm.

Och så stötte de från land, och han fick upp storseglet, och den tunga sunnanvinden fyllde det och kastade båten på sidan. Och han höll rodret hårt och styrde rätt mot väster, och de flögo ut ur kilen fram mot havsöppningen.

Den unga prästfrun hade, som sagt, inte alls följt med på segelturen, därför att hon hade väntat sig något slags nöje av den. Hon hade inte trott, att det fanns någon förströelse till i världen, som kunde förskingra den myckna sorg, som låg över henne den här morgonen.

Men när hon hade seglat en stund, så kunde hon inte hjälpa, att blodet rörde sig livligare i hennes kropp, och att hon kände det lättare att bära det svåra, som var henne pålagt.

Det var en dag med klar himmel, så när som på några små vita molnfläckar.

Men så klart det var, så fanns det tillräckligt med fuktighet i luftlagren nere vid jorden för att bryta ljuset och göra alla nakna och torra skär och holmar gråvioletta eller rödaktiga eller blågrå.

Och den räckte också till för att på något sätt förstora och höja dem, så att de låga gråstensklyftorna lyfte sig med väldighet och makt och majestät upp ur vattnet.

Och till att göra alla skrevor djupa och svarta och alla branter förfärande och svindlande och till att utmärka alla avstånd, så att man såg bergkam stå bakom bergkam i allt mjukare och finare och mera himmelska färgtoner.

Och när åter en stund hade gått, då fick den unga frun en så stilla och from och frågande blick i sina ögon, och hon lade ner sina knäppta händer i skötet liksom i tillbedjan inför allt det härliga, som utbredde sig omkring henne.

Och för en stund tänkte hon inte på något annat, än att hon nu fick göra bekantskap med ett Guds under. Hon fick göra riktig bekantskap med havet. Hon hade inte anat förut hur det var att komma det så nära, att känna dess andedräkt susa i sina öron, att se in i dess skiftande ansikte, att lägga sig intill dess vaggande barm Och känna hur hon blev vyssjad till ro.

Sven Elversson svängde om rodret, och de länsade undan mot norr, in mellan skären, så att hon fick segla under skrovliga bergväggar och fick se små röda fiskarkojor stå under gamla päronträd, som voro överhöljda med tunga, rödbruna frukter, och fick upptäcka små ängar mellan skrevorna, som voro mera stickande gröna, mera stickande och levnadslustigt gröna än i den vänligaste vår.

Han förde henne från sund till sund. Hon möttes av vita ångbåtar och av tunga, överlastade skutor och av lätta jakter, som gled fram över vattnet lika ofantliga, seglande fjärilar.

Men Sven Elversson förvånade sig över havet och skär och skutor och kojor och ängar och päronträd. För en sådan storhet och färgrikedom och skönhet ägde de inte alla dagar. Han gladde sig åt att den unga kvinnan hade fått se dem, när de voro i högtidsskrud.

De måtte ha vetat, tänkte han, hur högt hon älskade skönheten.

Och med Sven Elversson själv var det på samma sätt som med skären och havet. Han visade sig mer till sin fördel, än han eljest brukade.

De två i båten talade först om vädret och om skönheten omkring dem, och han lärde henne namn på de klippor och öar, som de seglade förbi. Men så småningom kommo de in på andra ämnen och språkade om allt, som fanns, om gammalt och nytt, såsom hade de varit gamla vänner.

Och han lade av den hindrande ödmjukheten och skyggheten och talade fritt och naturligt, och hon förundrade sig och tänkte på att sådana unga män, som växte upp i skärgården och tidigt kommo ut till sjöss och fingo se främmande länder, de måste ju förvärva en helt annan bildning och världserfarenhet än folk, som ständigt vistades på landbacken.

Hon fattade ett verkligt stort förtroende till honom, för han var blygsam och fin och klok, och hon önskade, att hon kände honom bättre och visste vem han var, och att hon hade en sådan man som han att fråga till råds, då hon råkade ut för sådant, som hennes eget förstånd inte kunde reda sig med.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.